

ROMAAN

No 23

SISU:

- H. Courths-Mahler : Griseldis.
Jack Londoni : Mapuhi maja.
Alfred Manns : Ameerika metsikust läänest.
Andres Silla : Pärast tormi.
Ranto Kaltio : Au ahelates
Paul Ernst : Pilt.
R. Blasius : Charles Dickens teerövlina.
K Kasesalu : Lühemad. lood.
Edgar Wallace : Kadunud miljon.

*Kirjastus-osaühisus „Arenng”
Tallinn, 1925. IV. aastakäik.*

Hindmõistatus

Nr. 23 (89).

Missugust pealinna nime kannavad paljud naisterahwad?

Lahendused tulewad saata „Romaani“ talitusele, Tallinn, Müüriwahe tän. 16, kuni 15. jaanuarini. Lahendajate nimed avaldatakse „Romaan“ Nr. 3 (93) 1926 a.

Õigete lahenduste saatjate wahel loositakse wälja: 1) 1 aastakäik „Romaan“ 1926; 2) Mili Malikas — Wested I; 3) E. Enno — Walge öö.

„Romaani“ tallus.

Hindmõistatuse lahendus

Nr. 19 (85)

on järgmine:

„Meel“ -ga alates, igakord kolm ruutu wahela jättes — nagu joon näitab — saame järgmise P Grünfeldti lauletuse esimese salmi:

Me oleme Põhjamaa pojad,
Kes palawaks naljalt ei saa,
Just nagu me jõed ja ojad,
Just nagu me kiwine maa.

Õiged seletusi saatsid:

Tallinnast: A. Angasmägi, H. Arman, E. Emann, L. Grigorjew, A. Heiswald, Selma Johanson, Egon Kaeli, Harald Kruberg, K. Karro, K. Kihlefeldt, Arwed Koppel, Ed. Kruus, Robert Kask, H. Lorens, Edmund Leiten, Hulda Leiten, Herta Leiten, A. Luha, G. Obermann, Harald Peebus, T. Rumm, Renate Ringsmann, K. Rebane, Mary Rosenstrauch, Alfred Sommer, A. Sildnik, Ksenija Siitam, L. Sarjas, A. Tõnson, Leo Uulmann, E. Willenthal, Olew. Watsfeld, W. Waldberg.

Tartust: O. Kiwi, Rud. Rebane, Al. Sabrak, **Pärnust:** Milda Küng, Hendrik Kurm, Karl Kurm, A. Sipelgas, E. Siitam, K. Seiler, **Walgast:** E. Treirik, H. Treirik, T. Peltser, J. Sisas, **Narwast:** Lilly, Axel A. Mägi, E. Süg, Aliide Sil-

mato, W. Tensing, **Rakwerest:** Fritz Kask.

Mõisaküllast: Paul Konks, W. Liilienblatt, Mihkel Palu, **Wiljandist:** Ato, **Tapalt:** A. Jantra, E. Luuk, H. Mikkin, **Wiru Roelast:** A. Kaaber, **Amblast:** J. Kirnmann, **Keilast:** Joh. Gutmsn, A. Kutpri, **Kose t:** G. Lindwest, **Jõgewalt:** R. Terasmägi, **Sindist:** Sanga Sass, **Aserist:** A. Tomingas, T. Weigel, **Wõhmutast:** M; Tsaan Jõhwist: Ida Wikerpuur; **Türiit:** J. Umsaar; **Iilukalt:** A. Uffert.

Loosimisel wõitsid: 1) Mait Metsanurk — Kindrali poeg — W. Waldberg, Tallinnas 2) üks anne Ed. Wilde kogutud teostest — J. Kirnmann, Amblast; 3) Johan Liiw — Käkimäe kägu — Joh. Gutman, Keilast.

„Romaani“ tallus.

Romaani

Ilmub kaks korda kuus.

TELLIMISE HINNAD:

Aastas (24 nr.nr.)	Mk. 750.—
$\frac{1}{2}$ " (12 nr.nr.)	" 400.—
$\frac{1}{4}$ " (6 nr.nr.)	" 225.—
1 kuus (2 nr.nr.)	" 80.—
Üksiknumber	" 40.—

Toimetaja: P. GRÜNFELDT.

Wäljaandja: K. o. -ü. „ARENG“.

TALITUSE AADRESS:

Tallinn, Müüriwahe tän. nr. 16
(uks B Laenu-panga majas).

Telefon 12-53.

KUULUTUSTE HINNAD:

$\frac{1}{1}$ lhk. M. 3500.— $\frac{1}{4}$ lhk. M. 900.—

$\frac{1}{2}$ " " 1750.— $\frac{1}{8}$ " " 450.—

$\frac{1}{8}$ " " 1200.— $\frac{1}{16}$ " " 225.—

Tekstis 50% kallim.

Tellimisi wõtawad vastu kõik postkontorid, raamatukauplused ja „Romaani“ esitused.

Nr. 23 (89)

Detsember 1925

IV aastakäik.

Grifeldis.

Saksa kirjaniitu H. Courths-Mahler'i romaan.

13

Romtešs waatles teda läbi tungiwalt. „Ma tahan enne muidugi krahwiga selle asja üle rääkida ja nii kauaks panen ma raamatu luku taha.“

Sellega haaras romtešs awatud raamatu. Ja kui ta sellele pilgu heitis ning nägi, mis lugufest kohast ta awatud oli, ilmus ta näole hirmuäratav ilme.

Äkki kohtudes põgenes Grifeldis selle ilme eest. Talle näis nagu saats ta ainult nii selle eest pääseda, kui romtešs teda raamatuga maha ei lööks. Romtešs tegi ka liigutuse, nagu tahaks ta raskest raamatut Grifeldise poole paisata, aga see oli põgenenud.

Romtešs wajus nõrkenult ühte tugitooli, raske raamat langes maha. Ta waatas juhmit sellele järele ja kujutas sellega tätelikku nõrkemist. Nii istus ta tüü aega. Wiimaks ajas ta enese sirgu. Ta wõttis raamatu üles ja pani ta kappi luku taha. Rapiulse sulgedes lausus ta kõwasti ise enesele:

„Sellest pole ju enam midagi kasu.“

Ja ta näol asus juhm rahulikkus ning wastik julgus.

Täna hommikust saadil oli tal teadmine, et krahw Grifeldis hon Ronochit armastas ja temaga muidugi ühes nõus oli. Ja see teadmine tegi ta wiha meeliskuls, mis millegi eest enam tagast ei kohtunud.

Ta surus hambad kõwasti kokku ja lahkus raamatukogust. Dtseteed töttas ta krahw Harro juure. See oli teda oma töötuppa lastnud paluda, olla millegi üle temaga läbi rääkida.

Ta astus sisse.

Kui krahw ta juhmi wõdrasse näkku waatas, waldas teda rõhutatud tunne. Ta teadis, et näüd tal wäga wastik sisseen ees seisab.

„Sa soowisid minuga rääkida, Harro?“ küsis ta hääletult.

„Jah, Beate. Palun istu. Sa näed wäga kannataja wälja.“

Ta küttas ruttu tagast ja waius tugitooli.

„Jäta see — selle üle ei maksa rääkida.“

„Ometi, Beate. Ma olen sinu pärast tõsiselt mures. Sellepärast tahan sulle ühe ettepaneku teha. Mulle näib, et sulle Treuenfels elamisefel küllalt hea pole. Tahan sind aidata, et wõiksin seda mõne teise kohaga wahetada. Sa peaksid enesele kusagil, kus sulle meeldib, uue kodu otsima. Ma määrän sulle selleks otstarbeks hea meelega suurema summa ja lasen iga aasta wälja maksta. Wast walib ühe suure linna, kuna sa sarnases üles oled kaswanud. Peiad seal enesele lahutust ja teist-sugust elu. Ma hoolitsen muidugi igal wõimalusel sinu eest.“

Nii kõneles ta paha tundega, et temale haiget pidi tegema. Aga see oli tema arwa-

mise järele tarwilikum ja parem Beatele, et ta tema lähedusest ära läheks.

Beate waatas talle läiketa silmadega näkku.

"Sina — ja saadab mu ära — Treuenfelsit? Sa näitad mulle ust?" kostis nagu hoi-gamine ta rinnust.

Krahw wõttis ta käe. See oli j'äki m ja elutu.

"On parem, kui sa läheb, Beate; sinule ja minule. See on mulle piin, kui sind kan-natamas näen," ütles ta, liigutatud komtesfi filmade ekswaast ilmest, pehmemalt kui muudu.

Seal wajus Beate äkki oma leentoolist wälja ta jalgade ette ja surus oma tõmbuwa nõo ta käele.

"Harro — Harro halasta — mina, ma armastan sind — ja ma hullun selles armastuses," surus ta läbi hammaste wälja, nagu maadleks see tunnistus wihahelt ta uhlusega.

See tõukas krahwi tagasi ja nõudis ometi ta kaastundmust, et ta täiesti abitu oli. Ta tõstis ta üles ja wabastas enese õrnalt, aga energiliselt, kui ta tema ümbert finni tahtis haarata.

"Ma aimasin seda, Beate, ja mul oli sinust tõsijest kahju. Aga just sellepärast on tarwilik, et sa läheb. Ma ei saa sind kahjuks aidata. Kunagi pole ma midagi teinud, et seda armastust sinus äratada. Waene Beate — mine nüüd oma tupp, rahusta ennast ja mõtle järele mu sõnu. Ja kui ja otsusele oled tulnud, siis teata sellest mulle."

Beate ajas enese äkki sirgu ja waatas talle olla, nagu surmamõistetud oma timukale. Nii seisis ta tükkise aega krahwiga filmi filmi wastu. Ta huuled liikusid, nagu oleks ta weel midagi helda tahtnud. Aga nendest ei tulnud sõnagi. Wiimaks pööras ta ümber ja läks wälja, ilma et sõnagi oleks lousunud.

Ja ta filmis õigus meelest.

Juhmilt otse edasi waadates läks ta oma tupp. Siin wajus ta äkki waibale kottu ja oigas nagu haawatud loom.

Nii lamas ta tükk aega kuni ühe ukse awamine ja sulgemine ta kõrwa kostis. See oli ust, mis Griseldise tupp wiis.

Beate kuulis kerget sammu oma uksest mööda minewat. See oli Griseldise samm. Ta tundis teda, seda kerget, elastilist sammu.

Nagu loom roomas ta ukse poole ja tõusis siis järsku üles. Tasa wõas ta ukse ja pilus wälja. Seal nägi ta Griseldist parajasti weel trepist olla minemas.

Metssit õggamine ta filmis. Oli ta ise krahw Harro poolt wälja saadetud, oli ta hukka mõistetud, seda õguwat, wastamata kirge

eneses märatseda lasta ja sellest läbi põlema, siis ei pidanud ta see wihatud blond wõlu ta kõrwal õnnelik olema. Oli ta ise hullumisele tõugatud, siis kiskus ta ta selle ühes sisse, kes lahutawat tema ja Harro wahel seisis.

Ta astus atria juure ja waatas wälja. Dige — sealt alt läks ta, see blond wõlu. Ta läks ü'es torni. Mis oli tal alati sinna asja? Nõbul oli teda harwa näha. Tähendab, olid tornitoad, mis teda sinna meelitasiid.

"Kas mind mu aimdus ei peta? Luurab ta mulle järele? Noh — seda rohkem kutsub ta oma hullumist jälle wälja. Ta ei pea mu üle triumfeerima."

Kui Griseldis nüüd torni kadus, wõttis Beate enese kottu ja jälgis temale.

* * *

Griseldis oli raamatukogust lahtudes enne oma tupp rutanud. Ta lufustas enese järele ukse ja wajus toelult ühte leentooli. Hirm Beate eest oli ta hinges nii tugew, et teda külmawärinad waldasid. Ja tal tunne, nagu peaks ta ruttama, et oma uurimistega lõpule jõuda, et siis krahw Harro kaitse alla põgeneda. Griseldises asus see igatsus puhata ta kätes ja ennast temast kaitsta lasta. Weel kunagi polnud ta seda undmust tundnud, naisele wäärtuslist tundmust, ennast mehe armastusse, sellele kuulus ta süda, tunda peidetud olla. Ta ei wõinud muretul oma armastusõnnele anduda. Diget, täiuslikku õnne wõis ta oma armsamale mehele ainult siis tuua, kui ta waba mehena tema kõrwal wõis sam-muda. Seda teadis. Ja sellepärast pidi ta enne oma tööd lõpule wiima.

Oli komtes Beate tõesti, nagu ta selle üle enam kahelda ei saanud, krahwinna Mice'i mõrtsukas, siis oli temas ta kahtlus tõusnud, et Beate talle järele luurab. Seda näitas talle komtesfi ülalpidamine raamatuloos. Kas ei tee nüüd komtes kõik, mis ta wõimuses, et teda enesele kahjutaks teha?

Griseldis mõlles, kas ta mitte nüüd lohe krahw Harro juure ei peaks minema ja talle kõik ära rääkima, et ta tse asja edasi wõiks uurida.

Aga — kui ta wiimaks ekstarwamisele jäl-gis, kui ta omas püüdmisses krahw Harro süütust tõendada, ja oma unenõo mõju all, wiimaks wale teele tõttas? Kuudas pidi ta siis tema ees seisema? Tal polnud ju weel filmatorikawat tõendust komtesfi süüts. Wõi kas

ei olnud sõrmus seinatapis küllalt tõendus? Ta hakkas ise jälle kahtlema. Siiga hirmus oli mõtlematöö, milles ta komtesst süüdistas.

Nii istus ta veel, kui kuulis, et komtes oma tupp astus. Hirm, sein sein vastu olla temaga siin ülalisel kõrvalises lossi osas, mõttis ta üle mõimust. Teda valdas soov üles torni minna. Ta tahtis kindlaks teha kas oli võimalik toolil seistes, õõnsas ruumis, seinatapi ukseni jõuda, jeda awada ja kättega krahwinna tupp ulatada. Seda teada saades tahtis ta ometi parem krahw Harrole kõig ütelda ja temaga koos edasi uurida.

Ta pani oma taskulambi tasku ja ruttas wälja.

Palju aega tal enam ei olnud, sest Gilda mõis warsti üles ärgata. Aga palju tal polnud aega tarwis. Weerand tunni jooksul mõis ta oma uurimisega walmis olla.

Keegi ei kohanud teda teel. Teenijaskond oli all keldriruumis ja krahw Harro ning komtes olid oma tubades.

Tornini jõudes waatas ta veel kord ette- waatlikult ringi, ta ei tahtnud, et teda nähti. Ümbrus oli kõik tühi ja wainne.

Ruttu awas ta ukse ja pani enese järel jälle kinni, et see oma laiali olekuga tema tornisolekut ära ei annaks.

Nüüd lendas ta ruttu trepist üles tornituppa. Kindla mõttega leidis ta nüüd tähendatud belsiini üles. Surwe sellele awas salaukse. Grisfeldis astu õõnsasse ruumi. Ta tahtis enne seinatapi pörandat alla lasta, kui sisse wiis tooli, millele mõis a tuda. Ta walgustas taskulambiga ettepoole, et lihtluku leida. Ta sirutas käed üles kõrgele, et luku kätte saada. Luugi alla kukkudes lastis ta käed alla ja tahtis nüüd õõnsast ruumist tupp astuda, et tooli tuua. Samal hetkel nägi ta äkki komtes Beatet läbi toa enese poole ruttawat, moovutatud näo ja meeletult õõguate filmadega. Tasase hirmuülatusega pööras Grisfeldis tema eest tagasi õõnsasse ruumi. Seal wiskas omtesse kogu jõuga raske, täidetud, kahelordse ukse luku — Grisfeldis oli kitsas õõnsas ruumis wangi, sest seestpoolt ei saanud ta awada.

Wihaga täidetud filmadega ja pea nõdra-meelse naeratusega lõi komtes veel rusilaga uksele.

„Nüüd annad sa rahu, blond wõlu, nüüd luura edasi. Nüüd oleme me tase — seal sees oled ja hästi alal hoitud kogu igawikul,“ surus ta läbi hammaste.

Siis jooksis ta tornitoast wälja ja trepist alla. Ettewaatlikult luuras ta torniuksest wälja. Polnud ühtegi inimest näha. Keegi polnud

teda enne tähele pannud ja keegi ei näinud teda ka nüüd, kui ta tornist wälja astus ja selle lukustas. Wõtme wiskas ta suures kaareks palju pöörastitku. Siin mõis see lamada kuni wiimsepäewani. Külma rahu ja liikumata näoga läks ta kõrwalist teed mööda lossi tagasi. Ka siin ei näinud teda keegi.

Ta läks oma tupp. Siin kõlistas ta oma teenijat. Selle ilmudes ütles ta ebaloomulikult rahuliku häälega:

„Ma ei tunne ennast terve olemat ja tahan woodi minna. Keegi ei tohi mind effitada. Ma loodan, kauem rahu saab mulle hea olema. Enne homme hommikut ei tarwitse teil mind äratada, kui ma magada wõin. Teatage herra krahwile, kui ta mind küsib, et ta mind alles homme hommikul mõib näha. Ja — äratage Henriette. Ta peab komtes Gilda riietama, kui see ärtab. Preili von Ronachi lubasin ma wabaks — ma arwan, ta läks Dalheimi ja ei tule enne õhtuõõki tagasi. Ütelge jeda ka herra krahwile — aga ainult siis, kui ta preili von Ronachi järele küsib. Saite minust ilusasti aru?“

„Wäga hea, armuline komtes.“

„Hea. Jätke mind üksi.“

Teenija läks ära ja mõttes ifeeneses, komtes mõib küll tõsiselt haige olla. Ta nägi pööraselt wilets wälja, näis ennast waewalt rüsti jõudma hoida.

Kui komtes üksi jäi, lukustas ta toa ukse. Siis astus ta oma kirjutuslaua juure. Oma kleidi wäljalõikest mõttis ta ühe hõbe keti. Selle otjas rippus wõtmetene.

Sellega awas ta wäikese pronkskastikesse, mille ta oma kirjutuslaua sahtlist mõttis. Selles olid ehteasjad; nende alt lõi ta wäikese kastikesse wälja.

Selle awades ilmus nähtawale wäike sängitatud tibia-tilluke kristall pudelikene. See silaldas natukene opaliseerumat weesjelget wadelitku. Seba pudelikest hoidis komtes vastu walget. Külmanõrin läis üle ta leha. Ta hambad lödiseid, nagu külma käes. Siis kuulatas ta wäljast kas polnud seal midagi kuulda, kas ei karjunud seal keegi suuremas hädas? Ei — ei — mitte midagi polnud — kõik oli wait. Kuidas mõis see ka olla. Määrud olid nii paksud ja üks nii tugew ning häältumestawalt täidetud. Ei — sealt ei kostnud üskki hää wälja, üskki hää.

Ta pani pudelikesse enese ette kirjutuslauale.

„Jätub tosin inimeste surmamiseks — ülearugi veel minule,“ ütles ta kõwasti ja talgilt.

Ja siis wajuß ta wõimetult kirjutuslaua ette lugitooli. Rahwatute kätega kõrwaldas ta nõelad juustest. Nagu mustad maod keerlesid filedad palmikud üe ta õlgade. Ta haaras nad kätte ja waatas neid nagu wihas.

„Mustad ja karmid — ja inetud. Ta armastab kullaseid juukseid — ja tema kandis lillepärge oma blondlokkidel. Hukkugu ta.“

Jälle kuulatas ta wälja. Kõit oli wait. Seal haaras ta äkki sule ja hakkas kirjutama, ruttu ja wabalt, wahetpidamata. Kirja lõpetades raputas ta pudelikese siju weeklaasi.

Wärisema käega haaras ta krahw Harro päewapildi ja waatas seda kirjeldamata pilguga: Ta tõstis käe klaasiga ja jõi selle ühe jõumuga tühjaks.

„Ma ei luba sind kellelegi teisele — kellelegi. Armastan sind, Harro — ma armastan sind lõpmata, ja — kes palju armastab sellesse antakse palju andeks. Harro — Harro! Kõnled sa, kui ta hõitab — see blond wõlu — Harro!“

Ta tuigerdas üles, pilli kõwasti oma rinnale surudes. Jälle kuulatas ta wälja. Dudsus ajus ta filmadesse — dudsus ise enese ees.

„Harro! Harro! Päästa ta — päästa ta — mina — ma ei saa enam. — Sja taewas — anna meile andeks meie wõlg.“

Ta tahtis minna uße juure, millises kahetsuses, aga enam ei jõudnud nii kaugele. Walju õhkega wajuß ta furnult põrandale: Krahw Harro pilli hoibis ta kõwasti käes. Seda ei lastnud ta ka surmas sealt wabaks.

Ja kõit oli wait ja rahulik. Keegi ei armanud, et üks mõrtjuka elu oli kustumud, et üks süütu olemus kitsas, pimedas wanglas hirmus ja meeletutes häwinemise wastu wõitles.

* * *

Pärast jutuaJamist komteß Beatega oli krahw Harro oma hobuse sadulaße lastnud panna ja oli wälja põlbudele ratsutanud. Teeajaks tuli ta jälle koju. Geskojas tuli ta türelene talle wastu.

„Ah, mu armas isa, lõpuks oled vähemalt fina fin. Ma olen nii üffi.“

Krahw wõttis ta sülle ja suudles teda.

„Üffi, Gilda? Kas siis preili von Ronach pole sinu juures?“

„Ei, isa. Ta on ära läinud. Henriette pani mu riidesse. Griseldist ei o'e.“

Krahw Harro waatas Henriettet otsides ringi.

„Mis see peab tähendama, Henriette? Kus on siis preili von Ronach?“

„Ma ei tea seda, herra krahw. Wißt on ta Dalheimi läinud. Berta ütles mulle nii.“

Berta oli komteß Beate teenija.

Krahw Harro tõõstis oma tütrekest. Ta ei wõlnud muidugi aru saada, et Griseldist kodus polnud. Mis pidi ta siis Dalheimis teema? Sarnomid olid ära sõitnud. Ei — Dalheimi polnud ta kindlasti mitte läinud.

„Saatke mulle Berta sõõgituppa, Henriette, tahan temalt ise küsida.“

Ta läks Gildaga sõõgituppa, ja warsti astus ka Berta sisse.

„Mis teatas teile preili von Ronach, kui ta ära läks?“ küsis ta sellelt.

„Ma pole preili von Ronachit ise näinud ja pole temaga rääkinud, herra krahw.“

„Kust teie siis teate, et ta Dalheimi on läinud?“

„Seda ütles mulle komteß Beate.“

„Komteß Beate?“

„Jah. Ma pihin herra krahwile teatama, et preili von Ronach kuni õhtuni wabaks on lubatud, et mististi Dalheimi minna.“

Ja Berta teatas peale selle, et komteß Beate magama on läinud, kuna ta ennast haiglasena tundnud ja et ta järgmise hommikuni elstamata tahtnud olla.

Krahw Harro sai aru, et Beate wähem haige, kui õnnetu o'i, et ta Treuenfelsist ära pidi sõtma. See tegi talle aga palju wähem muret, kui see, et Griseldist ei olnud.

„Hea, teie wõite minna,“ kästis ta Bertat. See kadus.

Gilda hädaldas Griseldise järele. Ka krahw oleks kõige parema meelega seda kaasa teinud. See ei tahtnud talle sugugi meeldida, et Griseldist ei olnud. Ta tundis, kui tühi ja sifuta tema e'u ilma Griseldiseta oli.

„Miks on tema aga ära läinud?“ mõtles ta. Ta weres ajus tagasihutaw wäsimatus. Ta murdis pead, miks oli Griseldis ära läinud, ilma et sellest temale oleks teatanud. Lõpuks tuli ta arwamisele, mis naeratusse ta näo'e sundis.

„Ta on midagi minu asjus tahtnud kindlaks teha, mu armas, wälke Sherlof Holmes. Wast on ta ometi Dalheimi läinud, et Fritzilt küsida, kas tol õhtul, kui ma pudelikest näitasin, mu naine minu järele toast lahkus.“

„Tähendab, ei aita misti, Gilda, meie peame tänä ilma preili Griseta walmis saama, kuni ta tagasi tuleb,“ ütles ta wähe rahulikumalt.

Beale teed andis ta G.lda toatüdrulu Sen-
r'ettele ü'e ja katsus töötada. Aga ta ei pü-
finud kirjutusklauda taga. Ta kargas jälle üles.
Ta läks päris närviliseks, kuna ta kogu aja
Grisfeldise samme luuras.

„Ma ratsutan ometi parem Dalheimi. Kui
Grisfeldis sinna on läinud, võib enne pimedaks
minna kui ta tagasi jõuab. Ja ta ei või üfti
metfas olla,“ mõtles ta ja lastis oma hobuse
jälle ette anda.

Rahutult vahtis ta ringi, kui ta läbi metsa
Dalheimi ratsutas. Aga Grisfeldis ei tulnud
talle vastu. Nii ratsutas ta ükna Dalheimi
kerrastemaja lähedale

Metsameerul pidas ta hobuse finni ja waa-
tas rahutult maja poole. Sisse ei tahtnud
ta minna.

Tüft aega seisis ta puude wahel liiguta-
matult omal hobusel ja waatas üfifilmil her-
rastemaja poole. Ja wiimaks nägi ta omaks
fergenduseks parun Dalheimi õue astuwat. Etis
wikistas krahw Harro — see oli märguwile,
mida parun tundis.

See jäi ta kõhe seisma ja waatas tema
poole. Krahw Harro andis märku ja parun
ruttas tema juure.

„Harro — sina. Nii fiis oled wiimaks
ometi enesest üle saanud ja tuled meile?“

Ta u'atas talle kae üles.

Krahw Harro surus seda südamlisult.

„Ma ei tulnud mitte, et teid külastada.
Fritz, ja ju tead, et ma seda ei tee. Ma sei-
san fiin juba tüft aega ja mul on hea meel,
et sinu kätte sain. Mind toob fiia soow fiinult
teada saada, kas preili von Nonach on täna
peale lõunat Dalheimis olnud.“

Parun tegi imestanud silmad.

„Preili von Nonach?“

„Jah — kas ta ei olnud fiin?“

Parun raputas pead.

„Ei, Harro, ta pole fiin olnud. Mis pidi
ta ka fiin tegema?“

Rahutult waatas krahw alla sõbra poole.

„Seda ma ei tea, Fritz. Mulle ainult tea-
tati, et preili von Nonach olla Beate poolt
wabaks li batud, et Dalheimi tulla. See pa's-
tis mulle kummaline, kuna ta muudu ilma minu
loata Treuenfelsist ära ei lähe. Ja et ta jala
seda pikka teed eite o'leks wõtnud, kuna ta ometi
sõiduriista o'leks wõinud saada, paistis mulle
ijelaadi. Igatahes on ta aga Treuenfelsist
ära läinud ja — ja et ma möödaminnes põl-
dudel olin, tahtsin ettewaatuses fiinult järele
küstida ja fiind paluda talle sõiduriista laenata.“

„See o'leks enesest mõista hea meelega sün-
dinud. Aga ta ei ole fiin.“

Krahw Harro nägi wäga rahutu wälja.

„See on ju kummaline.“

„Oled ja millegi pärast rahutu, Harro?“

See ohtas sügawalt.

„Jah, ma pean tunnistama, tunnen eneses
rahutust, sest saadik kui tean, et ta Treuenfel-
sist on lahkunud. Tahan sulle päris otsekohe-
selt usaldada, kuidas asjalugu on, Fritz Preili
von Nonachil on kindel soow ja nõu mu süü-
tust päewawalgele tuua. Tal näib selles sihis
midagi ees olewat, mida ta aga mulle ei taha
õelda. Ta ind on liigutaw, aga ma kardan,
ka tema ei saa tõendada seda, mida nii paljud
terawmeelsed inimesed tõendada ei wõinud. See
ei seleta aga sulle mu rahutut muret weel ära.
Sellepärast pead ja teadma, et ma seda noort
daami armastan ja et ma kaua enesega pidin
wõitlema, kui wiimaks julgust kogusin, et tema
läit paluda. Ta tunnistas, et ka tema mind
armastab, aga ta ei annud mulle tingimata
oma ja sõna. Kuna ta loodab, et mu süütus
weel päewawalgele tuleb, mõtleb ta, et ma en-
nast nüüd fibuda ei tohti, kuna ma waba, süütu
mehena waewalt ühte kaswatajannat naiseks
wõtan. Ma ei tarwitse sulle kinnitada, et ma
teda igal juhusel enese kõrwale tahan seada.
Aga ma pidin talle lubama neli nädalat sel-
lega wiivitada. Ta näib lootwat selle ajasees
mu süütust tõendada wõiwat. Ma kardan mu-
dugi, et see tal lorda ei lähe, aga ma ei taha,
teda ta armsas innus, mis mind õnnelikuks
teeb, mitte takistada. Ta palus, et loosis keegi
teada ei saaks minu soowist tema isiku juhtes.
Sinule tahan ma seda aga õelda, et mõistat-
sid mu muret tema pärast. Ma mõtlefin nüüd,
et ta Dalheimi tuli, et fiind üle kuulata, seit
ta lastis mind täna enesele mu kirjutusklauda
jalasahklik näidata ja küsis ühte-teist selle õhtu
kohta, kus ma kihwtipudelikest näitasin.“

Parun oli tähelepanelikult pealt kuulanud.

„Nüüd mõistan ma fiind, Harro. Aga ma
wõin jälle ainult õelda, et preili von Nonachit
fiin ei olnud. Aga wast oli tal ees mõni teine
tee, mille sihti ta teatada ei tahtnud. Ta an-
dis wast ainult filmakirjana Dalheimi oma si-
hina üles.“

„See paistab mulle nüüd ka nii. Ja see
suurendab weel enam mu rahutust. Mul on
teataw kartlik tunne, nagu segaks ta ennast
mõnesuguse hädaohkliku asjasse.“

Parun naeratas rahustades.

„Preili von Nonach näib wägi ener-
giline, ettewaatlik ja sihikindel noor daam ole-
wat. Sa ei tarwitse kindlasti mitte muretseada.
Ma usun, ta teab wäga hästi, mis ta tahab.
Ja kes teab, kas tal tõesti lorda läheb su

füütust päemavalgele tuli. Naistel on ju alati peenem instinkt, ja armastus aitab neile mõndagi korda saata, mis mehele võimatu paistab. Millised hädaohud võivadki teda ähvardada? Ta võib kõige enam tõendusi ootida, et ju naine enesetapmisega oma elu lõpetas. Ja sellejuures ei ähvarda teda ükski hädaohu. Ta on wasti nüüd ammu juba Treuenfelski tagasi pöördunud."

"Tahan seda loota, Fritz, ja kohe jälle koju ratjutada."

"Jah, tee seda. Aga enne luba enesele weel südamest õnne soovida walfuks, mida ja oled lohanud. Ma usun, see kord oled ja sunre loosti tõmmanud."

"Selles olen ma weendunud."

"Mina ka. Ja — nagu asjad nüüd on, tahan ma sulle ka ühe saladuse ära anda, mis mul preili Konachiga oli."

"Saladuse?"

"Jah. Ma tundsin nimelt preili von Konachit juba enne, kui ja teda mulle ette seadid."

Krahw Harro waatas talle imestanult otsa.

"Sa tundsid teda juba?"

"Jah. Ma lobisen nüüd küll wastu tema tahtmist wälja, aga see teeb sulle küll rõõmu, kuulda, kui walmalt ta sinu eest wälja on astunud ja mulle peapesu teinud, mille tõttu ma mõistusele tulin."

"Seleta mulle seda."

Barun jutustas nüüd Griseldise kohtamisest Lily ja temaga metsas.

"Mu tark pruudilene ütles mulle tol korral koduteel: „Fritz, kui üks naine nõnda mehe eest wälja astub, siis armastab ta teda, ja mulle näib, et mu armas Griseldis oma südame krahw Treuenfelsile on kaotanud. Siis peab ta küll üks aus inimene olema — muidu ei armastaks teda Griseldis,“ lõpetas teate."

Krahw Harro filmas särastid.

"Ma tänan sind selle teate eest. See näib Griseldisele sarnane olewat, et ta ütelda ei tahtnud, et mulle head on teinud sellega, et ta sinu juures nii mu eest wälja astus."

"Ma loodan, armas Harro, et sul mu tulek selle läbi wäartusetuks pole saanud. Ta aitas mind ju ainult kartusest isene eest üle saada."

Krahw ulatas talle käe.

"Ma tean, et ja ka siis poleks tulnud, kui ja seda weendumusest oleksid teinud."

"Kindlasti mitte."

"Nüüd tahan ma aga ruttu koju ratjutada, juhtumisi et ta wahapeal koju on tulnud."

"Tee seda. Ja homme hommikul tulen ma Treuenfelski, et sind ju mure pärast wälja naerda. Ela hästi, Fritz."

Suure rutuga ratsutas krahw Treuenfelski tagasi. Ta süda oli täis armastust ja igatsust. Kui walmalt oli ta armastatud tüdruk ta eest wälja astunud ja kui kartlikult ta oma teeneid warjas.

Tormiliselt igatses ta süda tema järele, et teda tänada wõis. Näeks ta teda ainult jälle enese ees.

Koju jõudes hüppas ta hobuselt. Loobencw päike pergeldus loosti akendes ja kattis kõike punaselt õõguma walgusega. Aga krahw ei pannud seda tähele. Ta esimene küsimus oli preili von Konach. Aga keegi polnud teda näinud.

Ta ruttas oma tütre tuppa. Henriette oli selle juba wõõruse pannud. Aga Gilda ei maganud ja nõudis Griseldist ja oma isat. Ta rahustas last, sellele waatamata, et temas eneses kõik rahutusest warijes. Ta jäi Gilda juure istuma, kuni see uinus. Siis läks ta wälja ja jooksis läbi kogu loosti, nagu peaks ta Griseldist sellest suurearmulisest tubadestast otsima. Ainult oma naise tubadesse ta ei läinud. Kuna need lukustatud olid ja wõtmed ta enese käes, oli wõimata, et Griseldis nendesse tubadesse sai minna.

Aga kusagilt ei leidnud ta temast jälgegi. Rahutus temas suurenes alataja. Tal oli tundmus nagu warijeks teda õnnetus.

Ja lõpuks ruttas ta oma mures Beate juure. Wast ei maganud ta ja wõis ehk täpsemalt teateid anda, kui tüdruk. See meelega ta teda elkitada ei tahtnud, kuna ta teadis, et sellel nüüd raskest tunnid üle olid elada. Aga sellele ei wõinud ta nüüd enam kauem tähelepanu pöörata.

Ta koputas kometessi toa uksele. Aga ta ei saanud wastust. Beate näis raskesti magawat. Wõi ei tahtnud ta talle ainult awada, et teda mitte näha? Ta häbenes wist küll ülestunnituse pärast, et teda armastab.

Nii läks ta jälle alla.

Ülgi istus ta laua taga. Sõõd ei mattsenud talle. Ta tõukas taldriku enesest eemale ja jooksis jälle wästmatait ümber. Ja äkki tuli tal ärritusest hoopis paha mõte. Oli Griseldis wasti Treuenfelsi hoopis ära läinud — kuna ta mõnesugusel põhjusel otsustada ei tahtnud, ta naisjeks saada?

Aga siis poleks ta kindlasti mitte ära läinud, ilma et temale ühtegi selgitawat sõna järele oleks jätnud.

See mõte kihutas ta wälja — trepist üles. Ta kohtas Bertat ja kästis seda preili von Konachi tubadest järele waadata, kas ta mõnda kirja sinna pole jätnud.

Ja ta ruttas välja. Grossmann läks jälle. Enne tõi ta oma toast võtmed, siis avas ta krahwinna Alice'i tubade ukse. Teemas oli tunne, nagu oleksid ta närwid katkemas.

* * *

Kui komtesse Beate Griseldise äkilise ukse sulgemisega õõnsasse ruumi kinni oli pannud, kirjutas see kõvasti hirmu pärast. Ta teadis otsekohe, et see oli salandü tema elu vastu. Seda olid talle öelnud komtesse nagu nõrgameelsuses helkiwad filmad. Ja ta ju teadis, et pakusest, millel puu- ja raudseina wahel hääldesumbutam täidist oli, seestpoolt awada ei saanud. Wist oli see ukse nii pak ja raske ning isoleer korraga warustatud, et tuleõnnetuse juhtumisel õõnsat ruumi ja sellega ka lossi tornist eraldada.

Griseldis armas kohe, et komtesse talle siin selles õõnsas ruumis lõmmatus- või nälgisurma tahtis valmistada.

Ta oli muidu julge, wahwa olemus olnud, aga see tunne sundis tal were soontes tarretama. Kõledas hirmus langes ta koftu. Komtessest ei wõinud ta halastust oodata. See teadis nüüd wäga hästi, et ta tema saladusele jälgile oli tulnud ja ta siin päewawalgele toonud. Tähendab, pidi ta oma süü tunnistaja juba olemasolewutungi kahjutaks tegema. Ja pealegi oli komtesse ta peale armulade ning koristas temaga teelt wõitleja.

Griseldis pidi enesele nüüd selgeks tegema, et vastu läks häwinemisele.

Ja ta teadis, et teda ainult ime wõis päästa. Keegi ei kuuleks ta hüüdmist ja ahastust. Ukse hääle ei tunginud ta wanglast välja, et ta hädast teateid anda. Beate lufustas muudugi torniukse. Siis ei osts teda siit enam keegi. Ja tsel pool asustid samuti lufustatud krahwinna toad. Sealt ei wõinud ta muudugi kedagi applhüüda, isegi siis, kui tal lorda lähes ülemelt seinakapi usti awada. Seda kõike oli komtesse muudugi arwesse wõtnud.

Ja Griseldis mõlles, et ainult õnnelik juhus — ime — teda wõis päästa.

Kui ta esimesest kõledast ehmatusest üle oli saanud, hakkas ta pead murdma, kuidas leida pääseteed. Aga midagi ei tahtnud tal meele tulla. Ta pea hakkas walutama sellest mõtlemisest pimedas, kitsas ruumis.

„Ma pean seinakapi ukse katsuma awada et mitte ära lämbuda,“ mõlles ta. Aga kahjus polnud ta tooli õõnsasse ruumi toonud. Ja nõnda ei ulatanud ta lufuni, et seda awada.

Kuidas ta ka ei püüdnud siledat puufelna mööda üles ronida — ikka jälle libises ta alla. Ja nüüd arwas ta juba hingamistakistust tundwat. Aga see oli muudugi ainult hirm. Õnnelik oli ruum kaunis kõrge, nii et õht selles nii ruttu otse ei saanud. Ta oli kord lugenud, kui palju õhtu tarwitab inimene hingamiseks ja tahtis kindlaks teha, et arwestada wõida, kui kaua tal oli elada, kui abi ei tule. Aga ta ei saanud oma mõtteid koguda. Kõlmawärin käis üle ta keha. Ta hüüdis waljusti appi — hüüdis armsama nime, nagu peaks see teda siina kutsuma. Ikka jälle hüüdis ta teda — kuni ta hoopis hääletuks jäi. Aga keegi ei kuulnud teda. Dutselt wainne ja pime oli kõik ta ümber. Ta nägi ikka weel waimus enese ees komtesse meeletult helkiwad filmi.

Waimus wajus ta hirmust ja ärritusest jõuetult koftu.

Ja seal tundis ta ääri oma taskulampi. Ah — Jumal tänatud — nii wõis ta ometi oma wiletsust walgustada.

Ta surus nõõbile ja ta wanglasse ilmus walguis. Ta walgustas ümberringi seina ja tõusis jälle üles, et weel kord katsuda kätte ulatada seinakapi usti. Talle näis, naga peaks see talle päästmist tooma, kui ta wähemalt seinakapi saaks awada.

Aga see ei läinud tal forda.

Seal wajus ta jälle põrandale ja sules filmad. Hingamine paistis tal ikka raskemaks ja raskemaks muutumat. Ta mõtles Harro — Gilda — tädi Agnese ja ema Anna, Sarnowite — ja kõikide sõbralikkude asutusdaamikeste peale. Waimus jättis ta kõigi nendega jumalaga ja ütles igale weel midagi armsat. Seal tuli ta mõttele, et nüüd wast Harro süütus kunagi enam päewawalgele ei saa tulla. See äratas ta eluwaimud jälle üles.

Ei — mitte surra — mitte surra! Ta oli weel nii noor ja elu oli nii ilus. Pidi ta siin wiletsalt hukkuma. Kui kaua wõis ta juba siin wangikoopas olnud olla? Talle paistis, nagu oleksid möödnud juba pilad päewad, mis ta oma wanglas weetis. Teda pidi küll juba ammu waja leitama. Kas otsiti teda?

Ja Harro? Kuidas ta suure hirmuga teda wõis otsida. Griseldis nägi oma ees ta nägu, kahwatut ja murelikku. Ah, kuidas armastas teda Griseldis, kuidas see tema pilna suurendas, et pidi ta murede põhjus olema. Igatsest firutas ta käd välja ja sõistatas armulõnu. Ja rasked pisarad langesid üle ta palgedele.

Südamlikus palwes pani ta käd koftu.

„Jä taewas — sinu tahtmine sündigu. Aga kaitse teda veel raskema kannatuse eest, mis tal juba kanda on. Mita mind — aita mind wälja — sinna armsa päitese läte — ma olen ju veel nii noor ja mul on elu nii wäga armas. Mita mind — isa taewas — mind, tema pärast.“

Jä käsi jälle langetades puudutas ta jälle taskulampi. Sellel oli kōwa metallist tupp. Ja äkki tuli Griseldisel mõte. Kui ta lambiga puuseinale koputaks? Ta teadis, et see läbi kogu maja kostis, kui ühes korteris naela seinasse taoti. Muidugi, lossi seinad olid tugewad ja torni omad samuti. Aga sellegipärast — koputamist wõidi ennem kuulda, kui ta hüüdmist.

Ta koputas lambi tupega puuseinale. See kostis õõnsalt ja lohutawalt; ta kuulatas hinge tõmbamata. Aga peale koormawa waikuse põlnud midagi kuulda. Ta kõneles kõwasti heneeses, et ainult miskit kuulda. Ta armas, et ta kurt on, nii wäike oli ta ümbrus.

Jälle koputas ta puuseinale. Jälle kuulatas ta asjata. D'els tal ometi kellgi kaasas olnud, et teada, kui kaua oli ta juba wangistuses.

Jälle koputas ta ja kuulas. Ja kuna tal see ainutse võimalusena paistis, lõpuks ometi äbi päralt kuulda, siis koputas ta ikka jälle reeglipärase waheragadega. Ta hing hüüdis hirmus ja kahtluses armsamat. Kõik ta liikmed walutasid wiletsast seisakust, milles ta pidi olema. Ja ikka nõrgemaks muutus lootus pääsmiseks, ikka tihkamaks muutus ta rind, ikka raskemaks hingamine.

Rogu lootuse kaotades ja ainult mehaaniliselt koputamismärki andes, kuulis ta korraga tasast koputamist, just tema enese tempos. See oli esimene hääl, mis ta wanglasse tungis.

„Harro!“ hüüdis ta, nagu uuesti elustatam nagu teaks ta, et see esimene lohutam märguand temalt tuli.

Ja nüüd koputas ta jälle ja kuulatas. Jah, seal tuli jälle wastus.

„Jä taewas! Jä taewas!“

Ta andis märk märgi järele ja wastas ikka samas tempos. Ah, kui lohutam oli see nõrk hääl, mis ta hirmsasse kongi tungis. Kui see nüüd aga Jumala pärast ei waitiks, ei tuleks jälle see koormaw waikus.

Mõnikord karjus ta nii kõwasti, kui jõudis, kui ta parajasti märku oli annud.

Kõik ta meeled olid äärmel. Ta kuulatas hinge tõmbamata. Oli, nagu woolaks uus jõud ta soontes. Ikka ja ikka wastas ta signaalidele, mida sõbralik käsi kongi üfildusse

saatis ja teda sellega eemale hoidis lõpulikust meelehettest.

Ja jälle oli ta wäljendanud walju appihüüde — seal — isa taewas — piltasid nad ta häält, — seal kuulis ta üht waljut mehehäält, — seal kuulis ta üht waljut mehehäält — päris tema läheduses? Kas polnud see Harro hääl. Ta kirjutas, hõiskas, rõõmustas — ühte nime, mis ta hinges elas.

„Harro! Harro!“

Ja seal tuli talle wastus ülemelt — krahwinna toast:

„Griseldis!“

Ta naeris ja nuttis ja hõiskas waljult — tema nime.

„Harro!“

Ta tõusis warwastele ja koputas taskulambiga seinakapi ukse alumisele äärele.

Koputati wastu, nüüd päris lähedal ja waljult. Ja ta tundis ära armsama hääle, mis kartlikult ta nime hüüdis.

„Griseldis! Griseldis! Kus sa oled?“

Ta naeris ja nuttis.

„Ah, Harro! Harro! Kuuled sa mind?“ hüüdis ta waljult.

Tal polnud krahwi jaoks nüüd enam teist nime ja ta wõis teda fina kutsuda.

„Ja, ma kuulen sind. Aga kus sa oled, mu waene, armas waene inimene!“ hüüdis ta waljult:

„Kuula mind, Harro! Dled sa krahwinna Alice'i suremistoa?“

„Ja, mu armsam!“

„Siis astu ühna öökapihese lähedale!“

„Siin ma juba seisin!“

„Näed sa seinal öökapihese kohal kolme pärilmutterplatest?“

„Jah!“

„Suru kõwasti alumisele — päris kõwasti!“

Krahw Harro, kes wärises Griseldise pärast, tegi, nagu talle jutustati. Ja seal awanes ta imestuseks seinakapi ukse.

Griseldis hõiskas ja walgustas oma taskulambiga. Ta ulatas armsamale mõlemad käed wastu. See waatas läbi seinakapi ukse, nagu afna kaudu, tema juure alla. Ta nägi enese kohal krahwi segast, kahwatut nägu. Wärisedes haaras see ta kätest kinni.

„Armsam — armsam — Jumal taewas, mis on sinuga juhtunud?“ karjus ta waljult.

Griseldis tõstis oma kahwatu näo üles. Sügawalt ja raskelt tuli hingamine ta rinnust. Aga ta naeratas oma kahwatute huultega krahwile wastu.

„Nüüd on ju kõik hea — ma olen päästetud.“

Krahw Horro lastis ruttu Grisfeldisele kaugele weint tema ja walaš seda talle Berta abiga siise. See eiustas, kosutas. Ta wärišes muidugi weel ärritusest. Aga ta nägi armatama hirmu ja hoolt. See andis talle ju gust ja jõudu. Krahwi abiga tõusis ta üles ja ütles ühte suurde lehtoosi! Mugawalt ajetas ta enese istmele.

„Ah, kui ilus. Ja — nüüd on mu õnne päev,“ lausus ta ennast krahwi heats meelele ajades e sundides.

Grollmani tõttas wälja ja minuti pärast kandikutäie maitsemid wõileibu. Kuna ta peawalu faebas, oli Berta waheneal ta juuksepalmitud wabastanud. Nüüd sõi Grise. dis wa walt ja naeratas krahwile wastu, mis ta kahwatust näost wõdrana tundus krahwi soowil jõi ta weel kääsi weini. Ennast nõnda kosutades, palus ta krahwilt nõnda kosutades, palus ta krahwilt jutuejamist nelja filma all. Krahw saatis Grollmanni ja Berta ära.

Ja nüüd olid mõlemad armastajad üksi.

Grisfeldis teatas nüüd kõik, mis ta wälja oli uurinud. Ta oma unenäo jutustas ta talle täielikult ja kirjeldas täpselt, kuidas ta omal uurimiskäigul ikka järkjärgult edasi on läinud. Kõigest teatas ta, kuidas ta samm-sammult edasi oli läinud teed, mis pidi wiima krahwi wabastamiseni igasugusest kahlujusest.

„Ma oleksin nüüd weel hea meelega järele uurinud, kuidas komtešs Beate su kirjutusklaanast kihwi kätte sai, sest see on mu kindel weendumus, et tema su naise mõrtsukas on nagu ta ka mind tahtis surmata. Aga nüüd ei julge ma üksi enam edasi minna. Nüüd pead sa ise edasi wiima, mis alustatud,“ ütles ta lõpuks.

Krahw oli sügawalt ärewil kõige pärast, mis ta oli kuulnud. Oma tundmustest wallatud, langes ta tema ette põwili ja haaras ta oma kätse.

„Seda kõike oled sa minule teinud? Kui ma kunagi jälle uhelt ja sirgelt ümber tohin käia, waba, rõhust wandest wabastatud mehe — siis wõlgnen selle eest tänu sinule — ainult sinule. Aga kui mõtlen sellele, millist hinda ma wast selle eest oleksin pidanud maksma, et sa mu süütust päewawalgele tahsid tuua — o, sa mu armas elu, kuidas tõmbub siis mu süda krampides. Mis pibid sa kannatama, mu Grisfeldis. Kuidas muutusid sul minutid igawikul. Ma wärišen weel järele sinu pärast ja ei tahaks find enam oma silmist lasta.“

Ta waatas talle sügawalt filmi ja suudles ta kahwatuid huuli. Grisfeldis muljus enese ta wastu ning ta sinised filmad järasid ta kahwatul näol.

„Kui hea meelega oleksin ma uurimused ise lõpule wiinud ja sinu igasug seft kahlujusest ära hoidnud. Aga mul ei jäänud enam jõudu. Mul on nii suur hirm Beate ees, nagu mul seda weel kunagi ühegi inimele ees pole olnud. Ja ka sina pead ettevaatlik olema, Horro, mo palun sind seda. Ta silmist kõigust waceletus, kui ta mu walgale uste sinu wistas. Ma mõtlen, ta saab kõigege hõltsama omad wõimused kadeses.“

„Die rahulik, mu armastam. See õnnetu olemus ei pea sulle enam kirja tegema. Weel täna õffel Siendan temaga arwed. Nüüd alles mõistatan ma, mis ta mu koputusele ja kühimisele wastust ei annud. Ta ei wõinud minuga sila silma wastu seista. Mu wõtabagi ta olemisest on malle näkid arusaadama, mida ma enne põhjendama ei taanud. Nüüd ei saa ma ühegi enam arm, mis minas ennem üldse mingisugust kahluist ei tõusnud. Muidugi — kuidas wõib süüdistada ühte naist jäärases mõrtsukatöös. Aga mõtle enam kõnagi temast. Minu Grisfeldis läheb nüüd puhtama — ei, ei — mitte üles oma tuppa, kus sa Beatele nii ligidal oled. Ma wiin su oma wäikele Gilda juure. Seal teeb sulle Henriette aseme. Ja Henriette walwab teid mõlemaid. Grollmann aga peab ukse juures wahi — kuni Treuensels naismõrtsukast puhas on.“

Grisfeldis ämbas teha kartlikult.

„Ja sina? Mis tahad sina teha?“

Ta silitas tema juukseid ja surus ta palmitud oma huultele.

„Mis ma tegema pean, Grisfeldis. Treuenselside nime peab weel kord awalikkusele toodama, et mu süüsi täpselt seigitada. Aga sellega ei tarwita ja oma wacst pealest enam waewata. Nüüd ujalda kõi rahulikult minu kätsele, sina mu wäike, wahwa Sherlock Holmes. Mis nüüd weel teha — see pole enam naise töö. Sa pead nüüd ainult meele õnne peale mõtlema, mis nüüd, Jumal tänatud, puhtalt sätendama wõib hakata. Nüüd tule, mu armastam. Wõid sa käia? Oled juba nii palju jõudu kogunud? Muudu kannan ma su hea meelega üles.“

Grisfeldis tõusis aeglaselt püü. Ta põwew wärišesid weel wähe. Aga ta sai ennast ometi püsti hoiba ja krahwile tugenehes edasi liikuda.

„Ma tean nüüd ka, kuidas parun Dalheim jälle Treuenselsi teed leidis,“ sõnas krahw.

Grisfeldis waatas punastades talle otse.

„Ah — on ta wälja lohisenum?“

Krahw jutustas talle, kuidas ta teda otstunud ja parun Dalheimiga rääkinud.

Wäljas eeskõlas seifid inimesed weel ärritatult. Grollmann oli neile öelnud, et preili von Ronach tulemane majaproua on.

Nüüd waatafid näd kõik suurte filmadega noorpaari. Rahwatu tüdruk, armsa näo ja pikfakade kullaste palmikutega, oli hurmanu olemus. Ja herra krahw astus nii uhkelt ja sirgelt ta kõrwal, teda trepist alla minekul toetades. Berta pidi neile jälgima. Ta pidi Griseldisele riidest lahti mõtmisel abiks olema.

Kui krahw Griseldise Gilda tuppa oli wiinud ja Henriette ning Bertale üle annud, suudles ta tema kätt

„Head ööd, Griseldis — täna loe minule pärjapalwet, sinule ja minule.“

See naeratas.

„Seda tahan ma teha, Harro.“

Ta wõttis krahwi kae ja wiis ta Gilda aseme juure.

See magas magusalt ja rahulikult

„Meie armas wäikene, Harro! kuidas me' teda armastame.“

Siin pidi krahw teda ometi kallistama ja suudlema, sellele waatamata, et teenijad juures olid. Ta ei saanud teisteti.

Henriette ja Berta waatafid ütsteisele wargsti naeratades otsa

„Nüüd tulewad Treuenfelsi loessile jälle paremad ajad,“ solistas Henriette.

* * *

Krahw Harro läks ära. Grollmann pandi uksele wahiti. Aga Treuenfelsi loess ei läinud sel ööl keegi purstama, peale Gilda ja Griseldise — ja weel ühe, kes sügawat, wiimast und magas, millest polnud ärkamist — komtesse Beate. Kõige enne läks krahw üles tema juure. Üks teener ja tüdruk saatsid teda ta kätul.

Jälle koputas ta uksele, sel korral õige kõwasti ja energiliselt. Ja kui ta küsimusele wastust ei tulnud, sõnas ta wahjult ning uhkelt.

„Kui sa nüüd otskohe ei awa, pean ma wägivaldselt sinu juure sisse tungima.“

Aga toast ei tulnud wastust.

Krahw Harro oli seda peaaegu oodanud. Ta andis teenrile märku ja käskis ukse lüki wälja kruwida.

See täitis läsku.

Üks awati.

Krahw Harro pööras elektri põlema. Seal nägi ta Beate sirult waibal lamamas, ilka

weel kramplikult ta pilti kões hoides, mida enese wastu oli surunud.

Ta kumardas ehmatanu't alla ja nägi sinkjaid huuli ning kummaliselt läikiwaid, sulatud filmalauge. Siis teadis ta, et komtesse ise enese üle kohut oli mõistnud.

Ta ötkas.

„Mii on parem. Üks krahwinna Treuenfels ei pea suurema mõrtsula kae läbi,“ mõtles ta.

Ärewalt tõusis ta üles, ilma et ta teda oleks ruudutanud.

„Ta on surnud,“ ütles ta kähisewa häälega. Näis nagu üks nägematu käikjalg oleks selle teate kogu loessile laialt wiinud. Inimesed rutatafid kõik üles ja koondusid komtesse ukse taha, krahw Harro leidis kirja, mis luual seisis.

„Minu sugulasele, krahw Harro Treuenfelsile.“

Mii oli kirjutatud ümbrikule. Ta wõttis selle enesega kaasa. Siis läks ta ukse juure ja ajas inimesed ära

„Siin peab kõik nii jääma, nagu on,“ ütles ta ja käskis teener Heinrichit, kuna ust lukustada ei saanud, selle ees wahiti pidada, et keegi sisse ei saaks.

Krahw Harro läks oma töötuppa. Siin telefoneeris ta poliitiseisse. Ta teatas komtesse surmast ja lähematest asjaoludest ning palus saata komisjoni ja arsti asja uurima.

Nüüd wajus ta oma kirjutuslaua ette tugitooli ja wõttis kirja, mis Beate talle maha oli jätnud.

See kiri o'i järgmine:

„Mu armastatud Harro!

Üks kord lüda eunast nõnda kutsuda sellest, kes sind hõõguwalt, pööraselt ja mõistmatult on armastanud. Kui seda kirja loed, pole ma enam elus — ja surnutele ei saa midagi teelata.

Sa saatsid mu täna oma majast wälja, ära oma lähedusest — kuna sa tundsid, et sind armastan, kuna mu armastus sulle koormanu oli. Siis on mul weel ainult üks tee — surma.

Ma tean, et oled armunud oma lapse ilusasse blond kashwatajannasse. Temale on iseenesest osaks saanud see, mille poole ma aastate kaupa hämitama igatsusega olen püüdnud. Ja sellepärast wihtan ma teda, wihtan kogu oma olemuse ja firega, nagu ma sind armastan — ja — nagu ma juba su naist olen wihtanud.

Jah — ma wihtasin Alice'i, kuna ta su naine o'i, kuna ta sind piinas ja waewas omatujudega. Ma oleksin su ees wdinud põlwi taha, aga tema piinas sind. (Järgneb).

Mapuhi maja.

Inglise kirjanik Jack London.

Oma kohmakuse peale vaatamata liikus „Aorai“ kergesti nõrga tuule mõjul ja kapten juhtis teda enne seis-majäämist kohta, kuhu lainetus ei saabunud. Hikueru atoll, sada jalga lai, kakskümmend miili ümber mõõta ja kolm kuni viis jalga kõrgewee punktist kõrgemale tõusew koralliring, küünis wähe üle weepinna. Määratu suure klaassileda laguuni põhjas oli palju pärlikarpe ja shooneri tekilt, mis wäljaspool atolli ringi, wõis näha tuukrite tööd. Kuid laguuni ei pääsnud kaubalaew sisse. Pärituulega pääsid jahid läbi kõwera madala wäina, kuid shoonerid jäid wälja merele ja saatid sinna ainult oma paadid.

„Aorai“ lasi ruttu paadi alla, kuhu pooltosinat tõmmunahkseid merimehi kargas, kes kõik punaseid niudeside-meid kandsid. Nad wõtsid aerud, kuid tüüri juure jäi noormees walges troopikaülikonnas, mis tähistab eurooplast. Kuid ta ei olnud eurooplane. Polüneesia kuldweri andis ta ära oma ilusa naha päiksekullatusega ja paiskas kuldseid kiiri ning sädemeid tema silmades. See oli Raoul, Alexandre Raoul, Marie Raouli, poolletosina „Aorai“ taoliste shoonerite omaniku noorem poeg. Läbi weekeerutise wäljaspool sissekäiku, läbi ja üle keewate lainte tungis paat pee-gelwaiksesse laguuni. Noor Raoul hüppas walgele liiwale ja teretas kättpidi pikka pärismaalast. Selle mehe rind ja õlad olid hämmastaw-ilusad, kuid parema käe jupp ajajooksul pleekinud kondiga tunnistas kahewõitlust haiga, mis ta tuukrikarjeeri lõpetas ja temast tegi roomaja ja wäiklaste soowidega intrigandi.

„Oled kuulnud, Alex?“ olid ta esimesed sõnad. Mapuhi leidis pärli — niisuguse pärli. Sarnast pole leitud Hikuerus, terwes Paumotus ega terwes ilmas. Osta see temalt. Ja ära unusta, et ma seda sulle kõige esiteks ütlesin. Ta on loll ja Sa wõid pärli odawasti saada. On Sul tubakat?“

Raoul läks mööda kallast edasi. Ta oli oma ema juures selliks ja ta amet

seisis selles, et ta ostis Paumotuo kop-rat, pärlikarpe ja pärliid ülesse, niipalju kui kätte sai.

Ta oli alles noor ja see oli tal teine reis ses ametis ning salajas kannatas ta oma oskamatuse pärast pärlite hindamises. Kuid kui Mapuhi talle pärli näitas, läks tal korda oma äritust warjata ja hoolimatut näoilmet säilitada, nagu ärimehel kohane. Teda üllatas pärli. See oli tuimuna suurune, täiesti läbipaistew — walge ja säras kõigis wärwides. Ta elas. Raouli ei olnud iialgi midagi selletaolist näinud. Kui Mapuhi talle pärli pihku pani, üllatas teda selle raskus. See tähendas, et see oli hea pärli. Ta waitles teda läbi luupe. Pärli oli ilma pragudeta. Warjus kiirgas ja hiilgas ta kui noor kuu. Ta oli nii läbipaistew, et kui Raoul pärli wette lasi, leidis ta selle suure waewaga ülesse. Pärli läks otse ja ruttu põhja, nii et mingist kahtlust tema headuse kohta ei jäänud.

„Palju tahad ta eest?“ küsis Raoul suurepäralise hoolimatusega.

„Ma tahan...“, algas Mapuhi, kelle nägu tumedad näod raamisid, mille omanikud, kaks naist ja üks plika, päid noogutades tõendasid, mis ta tahtis. Nende pead olid ette poole sirutud ja silmis wälkus ahnus.

„Ma tahan maja.“ jatkas Mapuhi. „Ta peab olema galwaniseeritud rauast katusega ja kaheksakandilise pendelkellaga. Maja peab olema kuus sülda pikk ja werandaga. Keskel peab olema suur tuba ja suure toa keskel ümmargune laud ja seinal pendelkell. Kummail pool suurt tuba olgu kaks magadistuba ja igas magadistoas peab olema raudsäng, kaks tooli ja pesunõu. Ja maja taga peab olema köök, hea köök, ühes pottide, pannide ja pliidiga. Ning selle maja pead Sa ehitama minu saarele, Fakarawa saarele.“

„On see kõik?“ küsis Raoul usmatult.

„Weel peab olema õmblusmasin,“ ütles Tefara, Mapuhi naine.

„Mitte unustada kahekakandilist kella,“ lisas Nami, Mapuhi ema juure.

„Jah, see on kõik,“ ütles Mapuhi.

Noor Raoul hakkas naerma. Ta naeris kaua ja südamest, ning sel ajal arwas ta. Ta ei olnud ilalgi omas elus maja ehitanud ja selles asjas olid ta teadmised väiksed. Naerdes arwas ta sõidukulud Tahitisse, materjali hinnad, sõidukulud Fakarawasse tagasi, välja-laadimis- ja ehituskulud. Kokku tuli see neli tuhat prantsuse dollarit ehk kakskümmend tuhat franki maksmata. See on võimata. Rüst võis ta pärli õiget väärtust teada. Kakskümmend tuhat franki oli liiga suur summa ja pealegi oli see ta ema raha.

„Mapuhi,“ ütles ta, „Sa oled suur loll. Ütle rahaline hind.“

Kuid Mapuhi raputas pead ja ühtlasi liikusid ka kolm pead tagapool.

„Ma tahan maja,“ ütles ta, „Ta peab olema kuus silda pikk, werandaga...“

„Ja, ja“ katkestas teda Raoul. „Ma tean kõik Su maja peensused, kuid see ei lähe. Ma annan Sulle tuhat tshiili dollarit.“

Neli pead tegid ühekorraga eitawa liigutuse.

„Ja saja tshiili dollari eest kaup.“

„Ma tahan maja...“ algas Mapuhi.

„Mis head see maja Sulle toob?“ küsis Raoul. „Esimene torm pühib ta ära. Sa peaks seda teadma. Kapten Ratty ütles, et tuleb uuesti suur torm.“

„Kuid Fakarawa saar on hulga kõrgem, kui see siin,“ ütles Mapuhi. „Jah, selle Hikueru võib torm ära pühkida. Kuid ma tahan maja Fakarawal. Ta peab olema kuus silda pikk werandaga.“

Ja jälle pidi Raoul kuulama juttu sellest majast. Mitu tundi kulutas ta selleks ära, et Mapuhit sundida maja omandamise soovist loobuma, kuid Mapuhi ema, naine ja tütar toetasid teda. Lahtise ukse peal vahtides ja kahekümnendat korda tarwis-minewa maja täielikku kirjeldust kuulates, nägi Raoul, kuidas ta shooneri teine paat randa jõudis. Madrused toetasid end vastu aere, märku andes, et tagasi rufatakse. „Aorai“ esimene tüürimees hüppas kaldale, wahetas mõne sõna ühekaega pärismaalasega, ruttas Raouli poole. Ilm läks pimedaks,

skwall kattis päikese. Teisepool laguuni märkas Raoul suurenewaid laineid.

„Kapten Ratty laseb ütelda, et me peame siit võimalikult pea lahkuma,“ oli tüürimehe terwitus. „Me oleme siin väikese karbiga ja peame minema, kuni see hilja pole. Baromeeter langes kakskümmend üheksa – seitsmekümne peale.“

Tuulepuhang raputas puid ja painutas palme, nii et pooltosinat pähkleid mürtsudes maha sadas. Kaugel sadas wihm, mille sahin tuule hulumist segas ja wesi laguunis hakkas keerlema. Kui Raoul püsti kargas, kostis esimeste piiskade sahin wastu puulehti.

„Tuhat tshiili dollarit puhtas rahas, Mapuhi,“ ütles ta, „ütles ta, „ja kahe-saja tshiili dollari eest kaup.“

„Ma tahan maja. . .“ algas Mapuhi.

„Mapuhi!“ Raoul karjus, et teda läbi tormihulumise kuuldaks. „Te olete narr.“

Nad tormasid tüürimehega külg külje wastas majast välja, et paadi juure rutata, mida nad ei näinud. Troopikawihm kattis kõik, nii et nad ainult maapinda oma jalge ees nägid ja väikseid laineid, mis nagu hammustasid rannaliwa. Üks kogu ilmus jooksjate ette. See oli Huru-Huru, ühekaega mees.

„Saite pärli?“ karjus ta Raouli kōrwa.

„Mupuhi on narr!“ karjuti wastuseks ja järgmisel silmapilgul kadusid nad üksteise silmist allasadawasse wette.

Pool tundi nägi Huru-Huru, atolli merepoolist külge tähele pannes, kuidas kaks paati „Aorai“ peale ülesse winnati, kes oma nina mere poole pööras. Ja järgmisel silmapilgul nägi ta merel tuulekiirusega teist shoonerit tulewat ja paati alla laskwat. Ta tundis seda laewa. See oli „Orahena,“ kelle omanik Tariki, kaupmees-mestiits, oma enese sell oli ja praegu kahtlemata paadi tüüri juures istus. Huru-Huru kihistas naeru. Ta teadis, et Mapuhi minewal aastal Torikilt mitmesugust kaup laenuks wõttis.

Skwall mööds. Jälle paistis kõrwe-taw päike ja laguun muutus peegelsiledaks. Kuid õhk oli kui lima kleepiw ja rõhus koormana kopsude peale hingamist raskendades.

„Oled uudist kuulnud, Toriki? —“ algas Huru-Huru. „Mapuhi leidis pärl. Selle sarnast pole ennem leitud ei Hikuerus ega terwes ilmas. Mapuhi on loll. Peale selle wõlgneb ta Sulle raha. Ära unusta, et mina Sulle seda kõige esmalt ütlesin. On Sul natuke tubakat?“

Ja Toriki läks Mapuhi rohthurtsiku poole. Ta oli häbemata inimene ja selle juures kaunis rumal. Hooletult silmitses ta pärlit — silmitses ühe silmapilgu ja hooletult lasi ta oma tasku.

„Sul oli õnne,“ ütles ta. „See on ilus pärl. Ma annan Sulle edasi wõlgu.“

„Ma tahan maja,“ algas Mapuhi kaeblikult. „Ta peab olema kuus sülda.“

Kuus sülda Su wanaemale!“ oli kaupmehe wastus. „Sa tahad oma wõlga tasuda, seda Sa tahad. Sa oled mulle tuhat kakssada tshiili dollarit wõlgu. Wäga hea, Sa ei wõlgne mulle enam. Meie oleme tasa Peale selle awan ma Sulle krediidi kahesaja tshiili dollarini. Kui ma Tahitisse lähen ja pärlit hästi ära müün, annan ma Sulle weel saja tshiili dollarit wõlgu, — see teeb kokku kolmsada. Kuid, pane tähele, ainult siis, kui ma pärlit hästi ära müün. Ma arwan, et saan sellega weel kahju.“

Mapuhi pani käed rinnale kokku ja istus, pea norus. Talt rõõwiti pärl. Maja asemel pidi ta wõlga tasuma. Pärlit ei jäänud midagi.

„Sa oled narr,“ ütles Tefara.

„Sa oled narr,“ ütles Nausi, Mapuhi ema. „Mikspärast andsid Sa pärlit tema kätte?“

„Mis wõisin ma teha?“ protesteeris Mapuhi. „Ma olin talle wõlgu. Ta teadis, et mul on pärl. Teie ise kuulsite, kui ta nõudis, et teda näitaksin. Ma ei ütelnud talle midagi. Keegi teine ütles talle. Ja ma olin talle wõlgu.“

„Mapuhi on narr,“ ütles Ngakura, nagu moonutades.

Ngakura oli kaksteist aastat wana ja oli alles rumal. Mapuhi kergendas oma südant tütrele kõrwakiilu andes, kuna Tefara ja Nausi, nagu naiste komme, weel kaua pisaraid walades Mapuhi tegu laitsid.

Huru-Huru, kes weel kaldal wiibis, nägi kolmandat shooneerit, keda ta tundis ja kes paadi wette lasi. See oli „Hira,“ kelle omanik Lewy, Saksa juut, kõige suurem pärliteostja ümbruses oli,

ja teatawasti oli Hira tahitlaste — kalurite ja — waraste jumal.

„Oled uudist kuulnud?“ küsis Huru-Huru, kui Lewy, kõhukas mees jämedate korratute näojoontega, kaldale astus. „Mapuhi leidis pärlit. Sarnast pärlit ei ole Hikuerus, ei terwes Pautomus, ega terwes ilmas. Mapuhi on loll. Ta müüs pärlit Torikile tuhande neljasaja tshiili eest ära. Ma olin wäljas ja kuulsin. Toriki on ka loll. Sa wõid talt pärlit odawalt kätte saada. Pea meeles, et mina ütlesin seda Sulle kõige esmalt. On Sul natuke tubakat?“

„Kus on Toriki?“

„Kapten Lynchi majas, joob absinti. Ta on seal juba tund aega.“

Ja kuna Lewy ja Toriki absinti jõid ning pärlit pärast waidlesid, seisis Huru-Huru wäljas ja kuulis, et nad leppisid kahekümne wiie tuhande frangi juures kokku.

See oli sel ajal, kui „Orogena“ ja ja Hira, peaaegu kaldale jookstes, tule awasid, ja meeleheitlikult signaalsid. Kolm meest jooksid majast wälja ja nägid, kuidas shooneerid keerlesid, rannast eemale minnes ning suurpurju ja boompilwrit alla lastes, sest nad sattusid just skwalli keskele, ja kohe warjas neid saju hoog.

„Nad tulewad pärast tagasi,“ ütles Toriki. „Me oleks pidanud siit parajal ajal lahkuma.“

„Ma arwan, et baromeeter on weel rohkem langenud,“ ütles kapten Lynch.

Ta oli hallihabemega merikapten, liiga wana teenistusse, ja teadis, et ta ainult Hikuerial wõib weel elada, sest tal oli astma, mis teda mujal oleks tapnud. Ta astus maija, et baromeetert waadata.

„Suur Jumal!“ kuulsid teised tema hüüet ja tõttasid waatama. Baromeeter näitas kaksikümmend üheksa — kaksikümmend.

Nad tulid koos wälja ju silmitsesid murelikult merd ning taewast. Skwall läks mööda, kuid taewas oli pilwis. Kaks shooneeri, täies purjes, liginesid kaldale, kolmandaga ühinedes. Tuul sundis neid pöördes purje alla laskma ja wiie minuti pärast wiskas tuul teiselt poolt nad tagasi. Lained mühisesid ähwardawalt suurenedes. Sähwatas wälg silmipimestawalt läbi pimeduse ja kuuldus. kange müristamine.

Toriki ja Lewy tormasid endi lootsikute juure, mis lainetel karglesid, kui kabubirmus hippopotaamid. Kui lootsikud lahekesest välja jõudsid, läks neist „Aorai“ paat mööda. Pärast istus Raoul, sõudjaid ergutades. Pärl avaldas ta peale sarnast muljet, et ta tagasi tuli, et Mapuhile nõutud hinda maja — anda.

Ta maandus mürisewa skwalli ajal, nii et ta Huru-Huruga kokku põrkas, enne kui teda nägi.

„Liig hilja,“ karjus Huru-Huru. „Mapuhi müüs ta Torikile tuhande neljasaja tshiili dollari eest ja Toriki müüs ta Lewyle kahekümnewiie tuhande frangi eest ära. Ja Lewy müüb pärli Prantsusmaale saja tuhande frangi eest. On Teil natuke tubakat.“

Raoul ohkas kergendatult. Ta rahuus pärli pärast kadus. Ta ei muretse nud enam, ega mõelnud pärli peale. Kuid ta ei uskunud Huru-Hurut. Mapuhi wõis pärli tuhande neljasaja dollari eest ära müüa, kuid et Lewy, kes pär lid tundis, kakskümmend wiis tuhat franki maksis, oli wõimata. Raoul otsus tas kapten Lynchiga selle üle rääkida, kuid kui ta merimehi maja juure jõudis, leidis ta selle baromeetrit suurte silma dega vaatamas.

„Näete, mis ta näitab?“ küsis kapten Lynch hirmunult, prille pühkides ja jälle instrumenti wahtides.

„Kakskümmend üheksa-kümme,“ üt les Raoul. „Seda ei ole ma iialgi enne näinud.“

„Ma pean ütlema!“ nohises kapten. „Wiiskümmend aastat olen ma kõigil meredel sõitnud, kuid iial pole ma baromeetrit nii madalas näinud, kui see siin on. Kuulge!“

Nad seisid silmapilgu, lainetus mü hises ja wäristas maja. Nad astusid välja. Skwall läks mööda. Ühe miili kaugusel kargles „Aorai“ lainte turjal, mis loode poolt tulles wihaseltsi wastu korallkallast tungisid. Üks madrustest, kes paadis oli, näitas lahe sissekäigu poole ja raputas pead. Raoul waatas sinna poole ja nägi wahutawaid laineid.

„Ma arwan, et jään ööseks Teie juure, kapten,“ ütles ta; siis pööras ta madruse poole ja käskis paadi kaldale tõmmata ning endale ja oma seltsimees tele peawarju otsida.

„Juba kakskümmend üheksa täis,“ teatas kapten Lynch, tooliga välja tulles.

Ta istus ja hakkas merd vaatama. Päike hakkas paistma, ilma weel läm matawamaks tehes, kuna surmawaikus edasi kestis. Ainult lained läksid suu remaks.

„Kust tulewad need lained, see hu wita mind,“ pomises Raoul ägedalt. „Tuult ei ole, kuid waadake neid, waadake, missugused seltsimehed need seal on!“

Miilidepikkune, kümne tuhandetor mideraskune laine langes kaldale, nii et atoll wärises. Kapten Lynch oli koh kunud.

„Armuline Jumal! karjatas ta toolilt tõustes ja jälle tagasi langedes.“

„Kuid tuult ei ole ju,“ käis Raoul peale. „Ma saaks weel aru, kui mõne sugune tuul oleks.“

„Küll Te warsti saate tuult, ilma et sellepärast rabeleda tuleks,“ oli paha endeline wastus.

Mehed istusid waikides. Higi seis is nende otsaesistel wäikeste tilkadena, mis kokku jookstes suuremad moodus tasid, ja need omakorda nirisesid oja kestena alla. Nad lõõtsutasid, õhu puu dusel ja wanamehed pingutused olid iseäranis piinawad. Meri kargas üle kalda, kookospalmide juurte äärist pool lides ja peaaegu meeste jalgadeni jõudes.

„Üle kõrgewee tähise juba,“ täh en das kapten Lynch, „ja ma elan siin juba üksteist aastat.“ „Ta waatas kella. „Praegu on kell kolm.“

Mees ja naine, kelle kannul terve bande lapsi ning kutsikaid liikus, lon kisid troostita mööda. Majast möödu nedes peatasid nad ja peale pikka kahtlemist istusid maha. Mõned minu tid peale seda ilmus teisest küljest teine perekond, mehed ja naised, mitmesu gust kolu tassides. Ja warsti kogus mitusada inimest, igast wanadusest ja soost, kapteni maja juure. Kapten Lynch pööras ühe uue juuretuli ja poole ja kuulis, et selle maja olla praegu la guuni uhtud.

(Järgneb).

Ameerika metsikust läänest.

Saksa kirjanik Alfred Manns.

Wägiwald.

Maffia ehk „Must käsi“ oli wiim-
sel ajal New Orleansi linnas mitu eriti
jultunud karutükki teinud. Itaalia kolo-
nii oli teate igast niisugusest loost alati
suure respektiga, aga ilma rahvusliku
waimustusest wastu wõtnud, sest nad
olid küll itaallased, aga paraku ainult
kannatajad.

Felipe Sottinol oli 286. tänawal väike
raamatu- ja haruldaste asjade kauplus,
mis aga just mitte hästi ei käinud.
Osalt oli selle juures küll Felipe ise
süüdi, sest ta oli elumees ja armastas
õige palju kõrtsides wiibida. Üldiselt
hea südamega, wõis Felipe wäga kirg-
liseks saada, niipea kui ta oli liig palju
joonud wiina wõi õlut. Niisuguses sei-
sukorras oli tal olnud palju kokkupõr-
keid, mis teda kuulsaks, aga ka wiha-
tuks tegid.

Ühel päewal seisis Felipe oma äia
Tonio Leone ees, kes rikas mees oli ja
287. tänawal puuwilja kauplust pidas.

„Ei, tõesti, Felipe,“ ütles wanaherra
pahaselt, „mina ei anna sulle enam
mingisugust raha, enne kui ennast hak-
kad parandama ja mõistlikult, elama.
Mis oled sa eile jälle Lucio juures tei-
nud? Sa olla ju Pietro Negro poolsur-
nuks peksnud. Poiss, kas sa siis sugugi
ei mõtle oma perekonna peale? Pietrot
arwatakse ju „Musta käe“ üheks pea-
meheks — —“

Siin waatas Tonio Leone kartlikult
ringi.

„Ah mis,“ wastas Felipe kergemeel-
selt, „need rööwliid ajawad ainult rikas-
tega äri ja on liig praktilised selleks,
et oma haawatud uhkuse eest kätte
maksta ja oma kaela kaalule panna,
kui see neile midagi sisse ei too. Ja
siis olen ma tõesti oma perekonna
peale mõtelnud ja ka Teie peale, isa,
sest tema oli Teid teotanud.“

Tonio pilutas silmad — see loba
teda ei meelitanud.

„Mulle oleks armsam, mu poeg, kui
sa neist wõimalustest eemal hoiaksid,
kus mind kõrtsides kirutakse. Ja nagu

ütlesin, aitan ma sind alles siis, kui sa
kõrtsides käimisest loobud, enne mitte.“

Felipe läks tuseselt koju. Kaine
peaga oli Felipe hea mees ja sai ene-
sest aru, ja sellepärast ei olnud ta äia
peale pahane. Ta mõtles paljude asjade
ja ka Pietro Negro ning „Musta käe“
peale; kartust tal ju ei olnud, aga — —

Tonio Leone kartus oli tõesti põh-
jendatud olnud, sest kaks päewa pärast
jutuajamist Felipega tõi New Orleansi
„Morning Post“ teate „Musta käe“
uuest hirmuteost. Raamatukaupmees
Felipe Sottino oli öösel tänawal kaetud
nägudega meeste poolt kinni wõetud,
kinni seotud ja autos ära wiidud.

Kui mõne heitunud jalutaja teate
peale politsei kohale jõudis, ei olnud
kuritööst teadagi enam vähematki jälge
järele jäänud.

Felipe noor naine jooksis, Bambino
käe peal, politseibüroost isa, Tonio
Leone, juure ja sealt ikka jälle polit-
seisse tagasi.

Politseil puudusid, nagu sarnastel
kordadel alati, kõige vähemadki and-
med ja jäljed; seal silmitseti noort naist
kaastundlikult ja kehitati õlasid. Teh-
takse kõik, mis iial wõimalik, öeldi, aga
see kõik pidawat sündima suure ette-
waatusega, sest muidu — — —

„Jumala pärast, ärge tehke midagi,“
palus ahastaw naine.

Tonio lohutas tütart niihästi kui os-
kas, kuid selle juures oli ta ise hirmu
täis ja kartis kõige pahemat.

Kahe hirmsast piinast täidetud sünd-
museta päewa järele sai proua Maria
tuntud kirja: Felipe Sottino olla „musta
käe“ kättemaksmise wälja kutsunud.
Felipe süüdi wõiwat ainult tema woo-
lawa südamewerega lepitada. Aga
„musta käe“ liikmed olla südame ning
meele poolest kawaleerid, kes ainult
äärmisel hädakorral tahaksid nii noort
ja armastuswäärilist prouat nagu Ma-
ria leinawaks leseks teha. See äärmine
hüdaoht tulla siis, kui kirja kuupäewast
arwatuna kaheksa päewa jooksul ei
ole 10000 dollarit paberrahas kirjaümb-

rikku pandud ja see B. H. tähtede all neegrist kõrtsimehe Sam Jonesi kätte tema üksikus kõrtsis nimega „Alabama õnn“ linna põhjapoolses osas (järgneb kaart-juhataja) ei ole ära antud. Muidugi teada ei lastawat elawat neegrit auväärt liidu liikmeks saada, sellepärast olla Sam süütu mees, kes midagi ei tea. Sel juhusel ei võivat ka mainimata ja tähelpanu juhtimata jätta asjaolule, et liiduliikmete kindlus ja Felipe elu ühewäärtuslised olla.

Nii umbes oli kirja sisu ja selle all seisis kardetud pitsat.

Olles kirja läbi lugenud, rebis Maria oma väikse Luigi sülle ja tormas aja- viitmata isa juure. Mõistagi ei läinud ta täna politseisse, see oleks ju Felipe surm olnud, sest „musta käe“ mehed ei osanud nalja, kui nad kord juba olid hoiatanud. See oli Marial väga hästi teada.

Tonio kahwatas, kui kirja luges, ja sai siis wihaseks, kole wihaseks;

„Paras temale, sellele kergemeelsele mehele! Lahmigu nüüd sisse supp, mis ta endale ise keetnud. Tapku nad ta, siis on tal käes, mida ta ise tahtis. Paras talle! Korralik mees ei longi kõrtsides ega wedele lettide ees kõik-sugu päewawaraste hulgas!“

Tüki aega märatses wihane puuwiljakaupmees; ta näis unustunud olewat kõik oma ümbruse, kuni Maria nutt ja rinnalapse karjumine ta jälle äratasid.

Siis hakkas ta süda walutama.

„Noh laps, jää aga rahulikuks. Ega's ma seda nii ei mõtle. Küll me ta kätte saame, selle sinu Felipe. Jää seniks siia, kuni ma politseis käin.“

Maria kahmas ta ümbert kinni.

„Jumala eest mitte, isa, kui sa mind armastad; muidu saadawad nad meile tema — — pea — oh Jumal, Jumal — —“

Aga Tonio Leone oli energiline mees, kes ennast kord kawatsetud ettewõttest tagasi ehmata ei lasknud.

„Mine tuppa sugulase Ricardo juure, mu laps! Keegi ei tea minu käiku politseisse tähele panna, sest ma käisin neli-wiis korda ka enne kirja seal ja mr. Hogg on tark ning ettewaalik mees.“

Tonio lahkus; täis surmahirmu watis tütar talle järele.

„Oh seda kergemeelsust!“ hoigas ta. „Püha madonna, kuidas see asi küll lõpeb?!“

Politseibüroos laskis Tonio ennast teatada kriminaalosakonna ülemale ja ta lasti kohe ette.

Kui mr. Hogg kirja oli lugenud, ei ütelnud ta midagi, waid wahtis mõtel-des oma ette.

„Eks ole? Teie wõtate need kaabakad kinni?“ küsis Tonio wiimaks palawiklikult oodates.

Politseiülemwaatas talle terawastiotsa

„Tahan Teile midagi ütelda, mr. Leone. Selle kirjaga on kerge kurjategijaid, vähemalt ühte nendest, tabada. Aga kas Teile see hind liig kallis ei ole?“

„Hind, kuidas — —?“

„Noh, Teie wäimehe elu muidugi. See kelmidesalk on pagana järjekindel, seda on ta juba tihti kõige hirmsama selgusega näidanud. Kui kriminalist soowiksin heameelega täit tegewusewabadust, aga kui inimene annan Teile nõu — andke raha!“

„Aga minu wäimees on waene ja mina —“

„No, noh, mr. Leone — — — . Aga kuidas soowite. Te wõite kirja jälle kaasa wõtta wõi ka siia jätta, aga siis tean seda ametlikult ja pean tegutsema. Mitte esimeses joones Teile wäimehe huwis, waid üldsuse huwis, kellele äärmisel puhul peaksin ohwri tooma; äärmisel puhul, ütlen ma, ja peaksin tooma. Muidugi tarwitaksime siis ka kõige suuremat ettewaatusi, kuid — ma arwan, Teie saate aru? Millise otsuse olete teinud?“

„Mina — ma —“ kogeles Tonio, „andke mulle kiri esialgul jälle kaasa.“

Koju jõudes kirus Tonio jällegi meelt oma wäimeest, aga seekord oli Marie rahulikum, sest isa hoowiisilisest jutustusest kuulis ta, et politsei poolt mingisugust läbematut sammu polnud karta, mis ta mehe elule oleks wõinud kardetawaks saada.

Lahkumisel suudles ta Toniot tormilikult.

„Ole hea, isa sina armastad ju teda, Felipet, ka. Head ööd! Madonna ja kõik pühad walgustagu sinu südant ja mõistust.“

Nii lahkus ta.

Järgmisel päewal jooksis Tonio kõige hirmsamas rahutuses ringi, kaupluse teenijatel olid halwad ajad.

10.000 dollarit ja ikka jälle 10.000 dollarit — need olid ta mõtted. Wiimisel ööl oli tal hirmus unenägu olnud.

Ta nägi oma väimeest istuvat 10.000-dollaristel rahadel, maharaiutud pea süles. Peotäite kaupa pildus ta rahasid oma äia poole, ja kui rahad otsas olid, siis tahtis ta oma pead wisata.

Üleni higiselt ärkas Tonio.

Kolm päewa peale esimest kirja sai Mario teise kirja, millega ta wärisedes isa juure ruttas.

„Weel neli päewa on Teie mehel elada, donna Maria,“ seisis selles, muud midagi, kuid kirjas peitus weel juukse-salgake, mis Maria kohe kui Felipe peast lõigatud juuksed ära tundis.

Maria langes isa ette põlwili ja ulatas talle uue kirja.

Tonio tõstis tütre jalule.

„Laps, laps,“ ütles ta, „mõttele ometi, 10.000 dollarit! Ma ei suuda mõteldagi, et nii palju waewaga teenitud raha pean rööwliitele näkku wiskama! Kannata weel, laps, ehk leiab politsei weel mõne pääsetee ja wabastab Felipe; weel on ju aega.“

Aga politsei, kelle tegewust despeeradide ähwardused väga kitsendasid, ei leidnud kadunust jälgegi ja kaks päewa hiljem tuli Mariale kolmas kiri. Kirjapaberile oli joonistatud must käsi, milles oda oli; just oa ees seisis inimlik süda ja selle ning oaotsa wahel seisis sõnad: Neljapäewal kell 12.

Mario ulatas isale joonistuse, istus siis ise nurka ja ei lausunud sõnagi. Ricardo katsus teda lohutada.

Siis ohkas Tonio sügawasti, ajas kuue selga ja läks pank. Pangast läks ta neegrikõrtsmikku Sam Jonest otsima, kelle ta ka pikema otsimise järele leidis.

Järgmisel päewal oli Felipe jälle omaste juures, nägi küll pisut roidunud wälja, aga ei olnud silmanähtawalt ka midagi wiga saanud.

Sõnum tema tagasitulekust läks kui kulutuli linnas laiali. Kõik ajalehed tõid Felipe pildi, keda kui päewangelast austati.

Aga ära ei unustatud ka tublit äia, kes suure ohwri toonud See liigutas Toniot sügawasti, kes kui praktiline mees selles enesele hiiglareklaami nägi; ta andis andeks väimehele, kes lubas nüüd tõesti korralikult elama hakata. Isegi wäikest rahalist toetust tahts Tonio temale anda, kuid see lükkas selle wähenõudlikult tagasi.

„Ei, isa,“ ütles ta, „nii ei tohi sa mind häbistada.“

Ja sügawa meeleliigutusega pistis Tonio rahad taskusse tagasi.

Kui noor paar oma kodus pärast lahusolekut esimest korda jälle üksi oli, wiskas Maria oma kübara suures ärewuses toolile ja hüüdis:

„Nii, mu armas, ükskord andsin sulle niisuguseks tembuks oma abi, aga nüüd ei iial enam. Hirm isa eest — — ja hirm, et politsei sind wõiks leida — — ja lühidalt, kui sa seekord oma lubamist, mõistlikuks ja kaineks saada — ei täida, siis jutustan selle loo, kuidas ta tõesti sündis ja nii sina kui su sõber Pietro saawad kogu linnas wõimatuks.“

Ja Felipe wandus uuesti. Kas ta oma wannet on pidanud, seda kuulen ma, kui kord jälle New Orleansi juhtun minema

Pärast tormi.

Andres Silla.

Maast üle tungis wali tormipuhang ja metsawanu wõimsalt waputas; ja merepõhjast kerkis weteuhang ning aasal lille raskelt raputas — kuid langemist ei tunnud laiem laas ja lilleilus õitses jälle aas.

On mitu tormi Eestist üle käinud, on mitu raskust tunda saand ta pind, kuid tema päike pole looja läinud, ei iial kaotand lootust Eesti rind... Kui kalju meres seisab Eesti weel, täis julgust süda ja täis waprust meel!

Nii seisa ikka, Eesti, oma jalgel ja wana waprust warja rinna sees!
Kui ongi wahel sinul pisar palgel, siht olgu ikka selge silma ees.
Ei iialgi wõi sa siis langeda, waid uuel ilul hakkad õitsema!

Au ahelates.

Soome kirjanik Rauno Kallio.

Kõik oli nii haruldaselt tasa ja hääletu. Neis paikades, kus harilikult kees elurõõm, ei seganud nüüd midagi sügishommiku karedat hämarat tarretust.

Tuli kaminas oli juba ammu kustunud, kuid sellest hoolimata istus kamina ees tugitoolis mees liikumata olekus. Nii oli ta terve öö istunud. Poleks ta rind mitte korralikult tõusnud ja langenud, oleks teda võinud surnukehaks pidada, kes end soojendab külma tuha ääres.

Kuid Kari Waherma ei olnud veel surnud. Ta elas veel, ehk ta eesmärgiks küll oli elust wabanemine. Kaua oli ta selle asja üle järele mõtelnud ja wiimaks kindlale otsusele jõudnud, et enne kui elu seal linnas oma igapäewast ringkäiku algab, läheb tema sinna suurde tundmata igawikku. Teist võimalust ei ole. Silmakirjalik elurõõm ja näitlemine on juba küllalt kaua kestnud.

Ja mis jaoks seda kõike? Au pärast! Ta silmade eest möödus läbielatud elu. Wäikekodanlik waimuwaene kodu, silmakirjalikkust õpetanud kool — kasvatuswaene ülikool — kawaline ametiüksam — massiline töötamine . . .

Ta mäletas veel hästi oma isa, põhjatu rikkaks peetud pangaherrat, kelle ainust pärijat maailm wäikselt kadestas. Kuid isa surma järele awatud testamendi üllatusest ei saanud keegi teada. See jäi tema ja päranduse korraldaja juristi saladuseks. Wäike elukinnitus summa — ja see oligi see põhjatu warandus.

Kuid au üle kõige. Juba hällist algades oli tema ümbruskond teda kaswatanud selles mõttes, et võimalikult paks rahakukur on iga korraliku mehe suurem au. Sellepärast mattis ta oma isa würstliku uhkusega ja terve tema elu läks siis jälle wana rada. Iga kuu alguses arwas ta tusaselt kui kaua niisugune wäljaminek wõiks kesta.

Tal oli küllalt tahtejõudu loobuda mõnestki meeletusest, mis peatselt oleks lõpetanud tema waranduse riismed ja inimesed pidasid seda sõbralikult tema iseloomu lihtsuseks.

Ja mida oli ta tasuks saanud selle enesepette, selle mõtteta au ülistamisest?

Narri ja kõrgi seltskonna rõõmu, silmakirjaliku wiisakuse ja kõige suurema tühjuse.

Ja nüüd on seda tühjust täidetud, täidetud kuritööga.

Kari Waherma mõttes üleelamine sai piinlikult üksikasjaliseks. — Nii umbes kuu aega tagasi kesktalwel oli tema kunagi laupäewal saanud kutse ühelt tuttawalt, Sarajärwen mõisaherralt, saabuda tema mõisa talisporti harrastama.

Ta mäletas seda kutset nii hästi. Soome Puuosaühisuse suures tööhoones löi kell $\frac{3}{4}$ 2. See hää l kostis ka tema, äri kassahoidja, erihoonesse. $\frac{1}{4}$ tunni pärast pannakse äri kinni ja samal ajal ka pangad. Tema pidi veel samal päewal pangas ühisuse juhataja poolt tema hooleks usaldatud äriasja korraldama, milleks temale ka suurem summa raha oli usaldatud, mitusada tuhat marka.

Kiirelt lukutas ta oma laua sahtleid ja tahtis just ukselingi peale wajutada, et wälja minna, kui äkitselt telefon helises.

— „Soome Puu, Waherma.“

— „Tere, Rantakoski kõneleb,“ kuulus rõõmus hää telefonist.

— „Tere, tere kõnele ruttu. Mul on wähe aega.“

— „Ka minul on wähe aega. Kuule siis, minul on üks suurepäraline mõte. Olen nimelt kogunud mõned wanadpoisid kokku ja kawatseme kiirrongiga kell 2,05 Sarajärwe sõita et seal lõbusalt mööda saata ühte talwist püha-päewa. Tulin selle mõtte peale alles $\frac{1}{2}$ tundi tagasi; kuid sinul on praegu 20 minutit aega jaama tulemiseks?“

— „Ära nüüd,“ katsus Waherma wastu põigelda.

— „Mitte wastu rääkida,“ sähwas Rantakoski, „ootame sind kindlasti. Ja mina wastutan et lõbusõit saab suurepäraline.“

Rantakoski lõpetas kõne enne kui Waherma jõudis oma wastuwäidet esi-

tada. Ta jäi mõttes seisma. Küll see neetud äriasi võib esmaspäewa hommikuks jääda. Ja Rantakoski kutse kõlas nii meelitawalt.

Ta kahtles weel natuke, kuid siis otsusele tulles ruttas ta seda kiirelt täitma. Sarajärwe sõitu ei wõi kuidagi edasi lükata, kuid pangaasja võib — siis Sarajärwele.

Waherma ruttas autosse ja andis autojuhile käsu tema korteri sõita, kus tema wäike reisutask alati ootamata reisude jaoks walmis oli pandud. Ta asus kaugel Töölöös Ehk kül autojuht õige kiiresti sõitis, jõudis ta just wiimisel minutil jaama. Suure rutuga ei tulnud temale meelde, et sooritamata jäänud äriasjaks antud raha oli jäänud tema põuetasku.

Reis läks lõbusas seltskonnas ruttu. Kohale jõudes söödi lõunat rõõmsas meeleolus.

Sarajärwe mõis „Corps de Logis“ oli lõpmata suur kahekordne puuehitus, Engeli joonistuste järele ehitatud ja selle nüüdne omanik doktor Rantakoski oli pärinud selle oma isalt kaubanõunikult Järforsilt, kes seda toredalt sisustanud oli. Parkett pörandad, ja türgi waibad, gobeliinid kullatud nahksete tapeetidega ja tammelaudadega ilustatud seinad, meelitawad diivanid, hämarad mugawad suitsetamisnurgad — kõik need sulasid mõnusalt kokkukõlasse.

Doktor oli idamaaliste eksootiliste kalduwustega ja elukommete poolt eksentriline inimene. Nagu näituseks praegu pakuti wõõrastele lõunasööki n. n. egiptusehoones tiigrinahal pikutades, kus juures, bajadeerideks riidetud, wäljawalitid kaunid naisteenijad wõõraid teenisid.

Lõunasöögi järele joodi türgihoones kohwi ja põletati hawannat. Seal istuti mõni hetk rääkides, kuni üks wõõrastest, herra Dahlström, nõnda nimetud „oma isa poeg“ — ettepaneku tegi kaarta mängida. Kõik olid selle ettepaneku poolt ja peremees lasi paar mängu tarwitamata kaarta tuua.

— „Meid on koos just pool tosinat ja see oleks paras arw pokeri mänguks.“ arwas Waherma al Teised olid ka sel arwamisel ja mäng gas. Pank oli alguses wäike ja Wa-

hermale naeratas õnn. Poole tunni jooksul oli ta paar tuhat wõitnud. Dahlström kaotas kõige aja.

Ta oli niiwõrd asardis, et aina kaotas.

Ühe mängu lõpul heitas ta wäsind käeliigutusega kaardi lauale ja ütles laisalt:

— „Ei, mu herrad, see on tõesti igaw. Panen ette „Poola panki“ mängida.

„Lapsikult pöörane ja hulljulge õnnemäng, pomises Pentila, üks wõõrastest.

— Noh wõin Teie meeleheaks kaodata,“ naljatas Waherma.

Kõik olid nõus. Dahlström sai selle au osaliseks esimeses järjekorras pankapidada. Summad pangas tõusid kiirelt. Ei möödunud tundigi mängu algusest, kui panga summad tõusid juba kümne tuhandetesse. See ei olnud küll ebaharilik nende herrade keskel, sest nemad mängisid harwa, kuid suurte summade pääle ja nende pärandatud warandused lubasid neile mõnikord seda lõbu.

Kohe peale mängu wahetamist pööras õnn Wahermale selja, ta kaotas ühte soodu. Dahlström selle wastu wõitis ja wõitis. Ta oli juba mitmekordselt enne kaotatud summa tagasi wõitnud. Wäheaawal loobusid mitmed mängust ja andusid suitsetamisele ja wiina joomisele, kuid suurim wõitja ja suurim kaotaja jäiwad mängima. Nende wahel tekkis halastamata wõitlus Mida rohkem teised neid keelasid, seda ägedamalt nad mängisid.

— „Ärge ometigi saatke teineteist hukka,“ hüüdis lõpuks peremees. Kuid see oli ettewaatomata sõna. Sest just nüüd tundis Waherma, et just oma au pärast peab ta endiselt „wastu“ panema.

Enne kui tema alkohooli mõjul üles kihutatud ajud ajast aru said, oli ta kõik enese juures olewad rahad ja liiksaks weel pooled ühisuse rahast, mis õnnetuseks tema tasku jäänud, ära mänginud. Nüüd alles sai tema sellest aru, kuid oli juba liiga hilja. Ta oleks nüüd üks kõik missugusel kombet tahtnud tagasi wõita ühisuse rahad, sest esmaspäewal kell 11 ootas teda ühisuse juhataja ja temale pidi ta asja üle seletust andma, kuid enne seda peab ta asja pangas ära korraldama, muidu oleks kõik kadunud.

Meeleheitel katsus ta veel kord õnetari meelitada.

Kuid asjata, Waherma kaotas, paar tuhat arwesse wõimata, kõik oma raha.

See suur kaotamine äratas ka teiste tähelepanu. Et asi aga juba niisuguse kaju oli omandanud, siis ei wõinud ka teised lõpetamise et epanekut teha, sest see oleks kaotajale haawaw olnud, kuid wiimasel minutil kui just Waherma oli walmis teatama, et temal kaasas olew raha otsas on, ütles Dahlström et ta olewat ülemäärasesest alkoholi nautimisest wäga wäsind ja pani ette sellepärast 8 tunni järele seda mängu edasi mängida, samast kohast, kuhu see katkes.

Waherma awaldas oma nõusolekut, sest wastasel korral oleks ta pidanud mängima wõlgu, mis temale tundus suureks alanduseks — kuigi praegu suurema summa oli kaotanud, kui teistel ühte kokku raha kaasas oli.

Mängu pooleli jättes jutustasid herrad natukese aega ühes koos ja Waherma rahulisest ja hoolimata ilmest järeldasid teised, et kaotamine ei teinud temale sugugi muret.

Wiimaks saatis peremees wõõrad nendele määratud hoonetesse.

Juhtumisi olid Waherma ja Dahlström kaks üheteise kõrwal olewat wõõrashoonet saanud alumisel korral, kaugel teistest wõõrastest, kes kõik enamasti teisel korral asusid. Jäädes üksi, oli ta ikka veel õige rahuline, ehk ta küll teadis, et ta kadunud mees on, kui imet ei sünni.

Masinlikult awas ta reisutasku ja wõttis esile tarwilikud asjad: ööülikonna, toaletkarbikese, unerohu — ja unerohu. Pidades unerohu käes, tärkas tema peas waimukas kättemaksu mõte. Tema unerohi oli iseäraliselt walmistatud ja nii kange, et paar pulbrid juba igawesti magama wõis uinutada.

Ta kahtles. Kawa oli walmis

Kiiresti läks ta Dahlströmi hoonesse wiiwa ukse juure koputas ja astus sisse. Dahlström oli ka veel riidest lahti wõtmata ja sellepärast oli ta Waherma ettepanekuga nõus, et nad veel enne magama minekut jooksid ühes viskykroggi. Waherma ruttas söögisaali tarwisminewaid asju tooma. Seal se-

gas ta walmis kaks ühesugust klaasi ja ühte klaasi lisas juure veel unepulbri.

Dahlström jõi ilma paha aimamata. Waherma poolt pakutud klaasi paari sõõmuga tühjaks ja mõne minuti jooksul kaotas ta piinata mõistuse. Waherma tühendas oma ohwri taskud wiimse pennini, tõmbas siis tuletiku ja kindla käega süütas põlema aknakardinad, woodiriided ja seinagobeliinid.

Kindel olles, et tuli ei raugenud, waid suure kiirusega edasi lagunes, pani ta ukse hoolsalt kinni. Ta sammus eestoa poole ja tabas seal majaperemeest kes parajasti teenijale korraldusi tegi.

— Tulin tuletikkusi otsima, ei leidnud neid omas toas," ütles ta hooletult.

Teenija pakkus wõõrale terve tuletiku-toosi ja soowis siis head ööd. Herrad jäid veel juttu ajama Kansalis teatri wiimsest esietendusest, kus nad juhtumusi paar õhtut enne seda ühes oliwad wiibinud. Nad waidlesid etenduse ja andekuse üle

„Rutchen oli siiski hurmaw," hüüdis Rantakoski, kuid kust ometigi tuleb see teraw suitsulehk.“

— Kas mitte tuli ei ole lahti pääsend," ütles Waherma rahutult.

Samal ajal jooksis tuppa poolalasti teenija ja hüüdis hädaldades.

„Wabandage herrad, kuid wõõrashooned on tules.“

Mõne minuti jooksul oli terve suur maja täis hädakisa. Wõõrad jooksid wälja ööülikondades, mees- ja naisteenijad tormasid segaduses edasi tagasi. Otsusewõimlisem neist oli läinud lööma suurt mõisa kella. Kell helises harjumata lööja käes nagu oleks hullumeelne sellega mänginud.

Enne kui midagi mõistliku jõuti ette wõtta waldas tuli terve suure ehituse, millest inimesed waewalt eluga pääsesid. Kõik wõõrad olid wäljapääsend peale Dahlströmi.

Tulekahju põhjus ei selginud kunagi ja kellegile ei tulnud mõttesse selles süüdistada Waheremat.

Ta oli osawasti oma tööd sooritanud. Ainuski etteheide ei seganud tema meelerahu, kuni, kuni ta tõsiselt ar nastama hakkas.

Siis algas rahunus ja piin, mis kestis terve kuu. Ta ei wõiks haawata armastatud naisterahwast paludes teda salamõrtsuka naiseks, kuid ei wõinud ka mitte näha oma armsamat teise kaenas.

— „Ülestunnistada armsamale wõimata!“

Seni oli ta enesele kinnitanud, et ta oli wähe liiga radikaalselt teinud sedasama, mida praeguse raha ühiskonna tõelised walitsejad, raha kuningad teewad oma ohwitega, riisudes neilt warandust, au ja kõik.

Kuid nüüd ei suutnud ta end enam sellega rahustada. Nüüd oli kõik andeksandmata ja kauem ei jaksaks ta seda koormat kanda, sellele peab lõpp tulema . . .

Pikkamisi tõstis Vaherma huulte klaasi, mis sisaldas kümnekordselt seda tuntud õnnetut unerohtu, ja jõi. Ta käed langesid alla, pea wajus rinnale. Mõte läks segi. Ta kõrwus kõlas Sara-järwe mõisa hädakell. See hullumeelne kõlin rebis ja piinas teda. Wiimaks muutus kellahääl tõsiseks, aeglaseks, leinawaks. Ta kõlas surmakellana eksinud, paljukannatanud hingele.

Pilt.

Saksa kirjanik Paul Ernst.

Üks maalikunstnik oli wäga kõrge wanaduseni jõudnud, ja elas nii, et ta sisemiselt täiesti ükski oli. Sest kui me noored oleme, siis elame kui noormees, kes suures sõprade seltskonnas hommikul linnast wälja läheb, et mäetippu rännata, kust kauge waade awaneb.

Päike kõrgeneb, keskpäew läheneb, üks ja weel üks jääb maha kuhugile külasse, sest nad on wäsinud. Sõprade hulk jääb ikka wähemaks, ikka rohkem on wäsinuid, ja lõpuks rändab wana mees üksi oma teed märke; ja kui ta wiimaks üles jõuab, ja oma ümber kõik näeb, mida hommikul wäljaminek igatsenud oli, siis ei ole tal kedagi, kellele rääkida ja näidata wõiks.

Kunstnik oli nii kõrge wanaduseni jõudnud, nagu seda inimestega harwa juhtub, sellepärast oli ta üksik, ei puudunud ainult noorussõbrad, waid tal polnud ka kasuwendi. Meie wõime aga täiesti arusaadawad olla ainult kaas-ealistele, ja mees, kes kui kunstnik wõi luuletaja wäga wanaks elab, mõistab alles õieti teiste wanade meeste luuletusi ja maale, mis hulgale midagi ei ütle.

Oma üksinduses mõtles mees pildi: krõge mägestiku maastik, laialipillatud saunikude onnidega.

Ta tahtis maalida kauget õhku ja lõpmatut ruumi, sest ta tundis eneses lõpmatust; ta kujutles asunikke, igawanad mehed, kes kõnekaugusel üksteist elasid, kuid siiski wõõrad olid, sest kellegil polnud huwi teise wastu. Ta kujutles asunikke lõpmatus ruumis hõljuwatena, nende all laialdane maa jõega, mille kääruksid kauge mere riba poole wiisid ja üle nende kõrge taewas, kus, nagu nad uskusid, asusid jumalad, üks, jumal teisest kõrgemal, nende lapsepõlwe jumal, nooruse jumal, meheea jumal, raugaaastate jumal, ja nii lõputa üks jumal üle teise kuni igawikuni.

Paljude aastate eest oli kunstnik ühte naist armastanud, tal olid lapsed, pojad ja tütreid. Ta oli wäikseid lapsi põlwedel kiigutanud, siis olid need tähelpanematult noormeesteks ja neideks kaswanud; nad lendasid wälja, nagu linnud pesast, laste perekonnad olid lähedal ja kaugel, nende lapsed olid suureks kaswanud ja ära lennanud, wanad jäid üksi koju, ainult alg-ajalt tegi noorus külaskäike, kes siis aias mängis ja treppidel käratses. Sest ka lapse-lapsed olid pesad ehitanud ja noored üles kaswatanud. Aga see kõik oli nüüd kaugel rauga seljataga. Ta märkas hästi, et noored ainult eneste peale mõtlewad ja endid kõige tähtsa-

maks loewad, mis ilmas on, sest kõik oli jälle kordunud, noorte inimeste armastus oli, nagu nende esiwanemate armastuski.

Weel oli omal kohal puu, mille all paarike õhtul kohtas, et salajaid sõnu sosistada, nagu esiwanemad seda tegid, oli esimese lapse sünd ja rõõm ning õnn sündimise üle; ka surm tuli ja kutsus ära ja kõik libises edasi, ühe sarnaselt nagu jõe lained.

Ja wana kunstnik maalis pildi, kõrge mägestiku maastik laialipillulud onnidega. Ta teadis täpselt, kuidas onne asetada, et ruumi lõpmatuse mulje wälja tuleks.

Noored inimesed tulid ja waatlesid pilti; ilmusid ka wanemad inimesed. Nad rõõmustasid ja olid uhked oma esiwanemate peale, nad rääkisid õhust ja walgusest, ruumist ja selle mõjust, wana kunstnik tundis oma pintsli. Ta mõtles, mis noored mõtelda ei wõinud ja millest nad aru poleks saanud, kui ta seda neile oleks ütelnud.

Wana kunstnik waatles oma pilti; seal nägi ta, kui asunikud oma onnides istusid; nad mõtlesid mõtteid, mis ta ise mõtles; nad ei muretsenud üksteise eest; seal õitsesid lilled, mis ta tahtis, ja oli puu, nagu tarwis oli; sest siin toas oli ta rinnal kitsas. Ta rinnal oli kitsas, teda ümbritsesid ta järeltulijad, noored ja wanad inimesed, kes temast ja ta pildist austusega rääkisid. Aga nad olid talle wõõrad ja mis nad ütlesid, oli ta juba paljude aastate eest

mõtelnud; nüüd ei wõinud ta seda enam mõtelda, see oli talle ükskõik.

Siis tõstis ta jala ja läks; ta läks pildi sisse. Ta astus teele, mis läbi maastiku wiis ja läks üles; seal oli onn, milles ühtegi asunikku ei elanud; ta awas ukse ja astus sisse, siis sulgus ta ukse jälle.

Inimesed, kes juures olid, seisid waikselt ja aukartuses. Nad nägid kuidas nende esiwanem jala tõstis ja pildi sisse läks; nad nägid, kuidas ta üsna wäike oli ja teed mööda üles sammus, kuidas ta onni ukse awas ja jälle sulgus. Nüüd oli ta pildis.

Nad teadsid, et ta hea wana mees oli olnud ja eluaeg töötanud, et pilti maalida, mis inimesi rõõmustasid, et ta oma laste ja laste-laste eest hoolitsenud oli ja et ta mõtted kunagi ta enese juures ei olnud. Nüüd oli ta pilti läinud ja elas pühade keskel, kes enesega kahekõnesid pidasid.

Inimesed tegid kunstniku töötoast mälestuspaiga, nad riputasid sinna ta pildi ja austasid seda. Kui keegi järeltulijatest abiellus, tõi ta oma noore naise pildi ette, milles esiwanem elas, ja kui laps sündis, toodi temagi pildi ette, et esiwanema õnnistus ta peale läheks. Wana mees elas pildis, waikiw ja nägematu oma onni ukse taga. Ilmas rändasid ja eksisid ta järeltulijad, nad komistasid kiwide peale, langesid ja tõusid jälle, ja kõik teadsid, et pildis elab nende esiwanem, kes neid õnnistas oli, kui nad wäikesed lapsed olid.

Charles Dickens teeröowlina.

Saksa kirjanik Richard Blasius.

See oli möödunud aastaja wiiekümrendal aastatel, kui Inglise romaania kirjanik Charles Dickens, kelle romaani üle maailma kuulsaks said, Itaaliasse esimese reisi tegi. See põhjamaalaste igatsustema oli aga tol korral päris teeröowlite paradiis. Need luurasid üksikutel mägestikuteedel wõõraid, et neid paljaks röowida, ja ei kartnud oma walgustkartwat käsi-

tööd isegi linnatänawatel ööseti teostamast.

Paljud inimesed, isegi politsei, olid Dickens hoiatanud, ööseti Rooma tännawatel hulkumast. Mõni pisike kokku puutumine oleks kirjanikule wõib olla soowitawgi olnud, aga ei tulnud ega tulnud.

Dickens naeratas kartust kuuldes, mis temale peaaegu iga päew öeldi.

Oli ju Rooma samasugune linn kui London, mida ta tundis kui oma westitaskut, wõi New Yorki, mida ta tundis vähemalt nagu sõbra korterit.

Nõnda jalutas ta kord pisut enne keskööd kolosseumi waremetes ringi, tundis rõõmu heledast kuupaistest, mis oma laia hõbewalgust walas laiale hiiglaehitusele, ja andus siis helewusele, mis harilikult alati siis luuletaja peale langeb, peab langema, kui ta mõnesuguse wareme hiiglaajajärgu kiwiseid funnistajaid näeb, pealegi kui ta romantikat austab. Ja seda austas Dickens sellest hoolimata, et ta ise naturalist oli.

Äkki jahmatas ta ja ärkas nagu unest. Juhtumus, mida ta kaua igatse nud, oli käes. Aga nägi hirmus wälja.

Keegi mees jooksis kiiresti ühe nurga tagant wälja, pörkas Dickensiga kokku ja jooksis edasi.

Esimene, mis Dickens tegi, oli see, et käe westitaskusse pistis. Tõesti, kell oli ära. Juhtumus oli liig proosaline, et kella kaotamisega leppida. Ja arg ta ka ei olnud.

Kiiresti hakkas ta liikuma ja jooksis wargale järele. Hele kuupaiste soodustas tagaajamist. Juba nägi ta põgenejat oma ees; see waatas taha, aga hakkas siis weel kiiremini jooksuma, nähes, et teda taga aeti. Aga Dickens oli kiirem,

jõudis wargale järele, kahmas ta õlast kinni ja hüüdis wahetpidamata seda ainust sõna: „Orologgio, orologio!“ sest ta Italia keel kaugemale ei ulatunud.

Ja tundis, kuidas wargapoiss talle uuri jälle pihku surus. Siis rabas mees enda lahti ja põgenes edasi, kuna Dickens paigale jäi.

Kirjanik pistis oma kella rahulikult jälle taskusse ja läks wõõrastemaija, ilma et enam pikemalt oleks jalutanud.

Aga kuidas imestas ta, kui toas küünla põlema pani ja selle walgusel oma uuri laual nägi seiswat. Kohkudes kahmas ta westitaskusse, wõttis uuri wälja ja nägi, et see wõõras uur oli. Nii siis polnud see öösine kiirjooksja waras olnud, waid Dickens oli, ilma et ise seda oleks tahtnud, teerööwliks saanud. Pead raputades asetaski ta wõõra uuri oma uuri kõrwale lauale ja heitis ise puhkama.

Hommikul wara läks ta politseisse oma juhtumusest teatama ja ennast teerööwli kahtlusest wabastama. Sealt leidis ta juba öösise tundmata mehe eest, kes rööwimise loo politseile juba oli teada annud. Ja kuna see ka inglane oli, kes suurt löbu tundis sellest, et tuntud kirjanik temale öösel kallale kippunud, siis lahkusid nad Rooma politseist käsikäest kui head sõbrad.

Lühemad lood.

Kogunud K. Kasesalu.

Kuidas suitsetamine mõjub.

Noor, kahwatu mees astub arsti kõnetuppa. Arst waatab ta läbi.

„Kas olete suitsetaja?“

„Suitsetan iga päew 20–30 paberossi!“

„Kas usute, et just see Teie wiletsa terwise juures süüdlane on?“

„Ei.“

Arst raputas pead ja wõtab laualt klaasist werekaani.

„Tahan Teile midagi näidata,“ ütles ta, „tehke oma käewars paljaks.“

Suitsetaja sirutas palja käewarre wälja ja arst pani peene kaani sinna peale. Kaan hakkas wiibimata imema ja läks ikka paksemaks; siis aga hakkas ta äkki kramplikult wärisema ja anges maha — surnult.

„Seda tegi Teie weri,“ ütles nüüd arst, wõttes kaani oma pöidla ja esimese sõrme wahele. „Teie olete ta ära kihwtitanud!“

„Mina usun, see kaan ei olnud terve,“ ütles suitsetaja pahaselt.

„Ei olnud terve? Hea küll, teeme veel teise katse.“

Arst pani kaks teist kaani nooremehe käewarrele.

„Kui need ka surewad,“ ütles haige, „siis suitsetan 30 paberossi asemel ainult 10.“

Wiimaste sõnade ajal tuksatas wäike kaan ja kukkus ta põlwele — surnuna, ja silmapilk hiljem kukkus ka teine sinna.

„Kui hirmus,“ ütles noormees, „mina olen kaanidele veel hullem kui katk.“

„See on Teie weres peituwa kihwti süü, mis iga suitsetaja weres peitub,“ ütles arst.

„Herra doktor,“ ütles suitsetaja, terawasti kaani silmitsedes, „usun, et Teil tõesti õigus on. Kui see kihwt ühe elu-olewuse peale nii häwitawat mõju jaksab awaldada, siis peab ta ajajooksul minulegi kardetaw olema. Teen Teie nõu järele ja jätan suitsetamise maha.“

Ja sina, mu sõber? Kuidas on lugu sinuga ja sinu tuttawatega? Kas tahad sa oma terwist edasi rikkuda ja külmalt pealt waadata, kuidas sinu sõbrad endid ajajooksul kihwtitawad?

Luuletajad ja maalrid.

Ühes Weimari restoraanis oli rõõmus seltskond koos. Pikk Dingelstedt pilkas wäikest Berthold Auerbachi.

„Wäike peab kõnelema,“ hüüdis ta, wõttis Auerbachi nagu sule käele ja tõstis lauale.

„Mu herrad,“ ütles kõnelema sunnitud mees, „olen pidanud oma wäikuse pärast juba nii mõnegi ohwri tooma, kõige pahem on mulle ometi, et ma ennast tänawal sõbra Dingelstadti seltsis enam ei tohi näidata, sest kõik inimesed usuwad seal, et ma kaameli-ajaja olen.“ —

*

Kuulus maaler Meissonier pidas ja armastas üht wäga kallist koera, kes haigeks jäi. Mees ei wiiwitanud silmapilkugi, waid laskis ühe kuulsa arsti, kes pealegi akadeemia liige oli, oma haige koera juure kutsuda. Arst ilmub ja on wäga imestanud, et haiges koera näeb. Ta jääb wäga jahedaks, waatab koera läbi ja kirjutab retsepti. Koer saab terweks. Kui nüüd maaler arsti kohtab, küsib ta, mis ta temale wõlgneb. Arst katsub kõrwale põigelda, aga maaler käib peale.

„Noh, kui tõesti tahate nii hea olla,“ ütleb arst wiimaks, „siis paluksin ka omalt poolt Teilt wäikest meelegahead. Lasksin parajasti oma suwilale Montmorencys ilusa wõre taha — kas oleksite nii lahke ja wärwiksitate selle üle?“

Hoolimatus.

Rikas, aga edew lord Fitzgerald oli juba ammu ihanud luuletaja Johnsoniga tuttawaks saada. Sellepärast laskis ta Johnsoni oma juure lõunale paluda, kuid luuletajat, kes õige wiletsa wälimusega oli, ei lasknud teener tuppa. Selle juures tekkinud sõnawahetus meelitas lordigi kotta, ja see, oma teenri arwamist kinnitades, ütles:

„Wõimatu on, et Teie olete Johnson; näete ju wälja, nagu ei oskaks lambale mäagi ütelda!“

„Nii? Seda arwate?“ wastas Johnson. „Olgu siis: Mää!“

Selle juures waatas ta lordile otseti näkku, pööras talle siis selja ja lahkus.

*

Cumberlandi hertsog wiibis Footeaga, kes möödunud aastasajal Inglise suurim koomik ja naljamängude luuletaja oli, ühes seltskonnas ja oli Foote naljast nii waimustatud, et ütles:

„Herra Foote, ma otse neelan kõik Teie toredad mõtted enesesse.“

„Tõesti?“ wastas Foote. „Siis on kuninglikul kõrgusel wäga hea seedimine, sest wälja Teie neid iial ei anna.“

Härg.

Tuntud naljahammas Saphir põrkas tänawanurgal juhuslikult kokku ühe herraga, kes temale vihaselt hüüdis:

„Härg!“

Sõnawalmis naljahammas wõttis asja nii, nagu oleks see olnud wastupõrkaja nimi, kes ennast temale tahtis tutwustada, ja wastas ruttu:

„Rõõmustan wäga, minu nimi on Saphir.“

Heinrich Heine wastus.

Kui üliõpilane Heine Göttingenist lahkus, jõudis ta lahkumiskäike tehes ühe professori juure, kes wäga pedantlik oli ja sellepärast ka wäga pahaks pani, et Heine frakki ei kannud. Tere-tuse asemel hüüdis ta tупpa tulijale:

„Aga herra Heine, kas tullakse pealiskuu esimesel päeval juure?“

„Ei!“ wastas üliõpilane.

Waarao unenägu.

Kui keegi tähendas, et tema waarao unenägu lugedes iial ei ole wõinud aru saada, kuidas seitse lahjat lehma seitse rammusat wõiwat nahka panna, ilma et seda nende juures märgataks, siis andis temale keegi abielumees järgmise seletuse:

„Mina sain sellest aru, niipea kui olin naise wõtnud. Mul oli enam kui seitse suurt ja paksu kassan- ning teisi kaubaraamatuid äris, mu naisel üksainus wäike majapidamisraamat. Ja ometi oli see wäike raamat aasta lõpul kõik mu suured raamatud nahka pannud, ilma et seda tema juures oleks märgata olnud. Sest ajast saadik usun ma waarao unenäo wõimalusse.“

Ameerikalik.

New-Yorgi linnapolitsei wahituppa astub kuiwetu, tarretult oma ette wahitiw mees, sammub teenistuskohuseid täitwa ametniku juure ja räägib õõnsa häälega:

„Mu herra, mul on Teile midagi teatada. Olen surnud. Mu tapeti ära ja ma palun Teid minu mõrtsukat otsida ning mind lasta maha matta.“

Ametnik taganeb tahtmatult — sest ta jõuab otsusele, et mees nõrgameelne on. Ta helistab, ja ülemus, politsei arst ja kõik linnawahid ruttawad tупpa. Silmapilguga on tuba täidetud inimestega, kes kõik arsti poole wahiwad, kel niisugusel puhul esimene sõna on.

„Jah,“ ütleb arst wõõrale, „nägin kohe, et olete surnud; aga wahest mäletate juhuslikult weel oma nime?“

„Ja muidugi,“ ümiseb haige, „Miles Denrer.“

„Ja Teie aadress?“

„Haud.“

„Kes on Teie mõrtsukas?“

„Kolumbus!“

„See, kes Ameerika üles leidis?“

„Seesama.“

„Noh, siis soowin Teile õnne, sest selle poisi olemine juba kinni püüdnud. Tulge minuseltsis tema kongi!“

„Silmapilk,“ wastab nõrgameelne arsti kutsele ja hakkab oma taskuid tuhnima, kust ta paki ilusaid kalendrid wälja wõtab. „Mu herrad, kui ma alles elasin, müüsin harilikult kalendrid; need on kõige paremad kalendrid Ameerikas, 25 tsenti tükk. Teie ei wõi ju lubada, et need ilusad raamatud hauas kõdunewad, ja ostate nad minult ära, kuna me nüüd kõik nii lustilikult siin koos wiibime!“

Kui mees umbes 10 minutit hiljem majast lahkus, oli ta — kõik kalendrid ära müünud.

Kadunud miljon.

Inglise kirjaniku Edgar Wallace'i romaan.

7

Joan ei pärinud edasi. Aga ta teadis, et punased sõõbid Dora näol ei põlwenenud kuluaitsesest, vaid ühe toore läe löögist.

Mõlemad noored nelud jalutasid tütt aega alas edasi-tagasi ja sõlvisid siis mootorpaadis Henley'sse, kus nad teed sõid ja alles wide-witu eel lõunalaualle taqasti jõudsid. Kui Dora alla sõõma tuli, nägi Joan, et ta end tublisti oli punderdanud, — mis muudu mitte Dora komme polnud.

Sõnuts jäi ta rahulikult, ja Dora'le näis, nagu kuulataks ta aegajalt midagi ja tutsatuks närwlikult. Sõpult jäi w. Flemingine täitsa soiku, mis peale Joan ühe raamatu kätte wõttis ja lugema hakkas. Dora tegi ta ceskujü järgi, lasti oma raamatu pea aga põlwelele langeda ja wahtis tardunud pilgul oma ette.

„Mis Sinuga on?“ küsis Joan tütt aega hiljem.

„Ma ei tea — mõtlestin järgi. Lähme üles, Joan?“

Ta tõusis püsti ja wõttis Joan'i käewarrest kinni. „Tule weelford minu tuppa, Joan, jah?“

Räsktões läksid neind trepist üles ja astusid Dora wõrdlemist lihisa fiksiseadega magadistuppa. Kardinat ja eesriided ette tõmmanud, hakkas Dora oma kirjutuslauda laelasse ja tõi sealt browningu wälja.

„Kas ostad niisuguse asjaga midagi peale hakata?“ küsis ta.

„Jah, Rex on mind õpetanud, kui weel plikake olin.“

Dora waatas sõjarlistä üle. „Kui tornus ja ühela magastinis,“ pomises ta rahulbatult.

„Aga milleks stin —?“ algas Joan

„Oh, muud midagi kui närwid! Mul on tunne, nagu oleksid Sa täna õhtul usaldatavam kui mina, ja seepärast laenan ma Sulle oma wälkese kaitseingli.“

Joan'i toas tõmbas ta ka kardinat ja eesriided kinni ja tähendas seejuures: „Stin on kannis jah. Sinu asemel tulestin ma aktad. Olen täna hirmus närwlik, Joan, ja seepärast on mul suur hea meel, et praegu majas wiibib inimene, kes mitte iga tühise põhjuse pärastid walama ei hakka.“

Ta asetäs rewolwri tualetilaualle, suudles Joan'i armastufega ja jättis ta üksi, kuna ta weel mööda minnes tähendas: „Lakuta üks.

See on alati hea. Tenejatel on ju see rumal komme, et nad fiksastumiseks alati kõ'ge ebafoodsama filmapilgu walivad.“

Joan wõttis rewolwi kätte ja filmitfes seda mõtlifult. Siis asetäs ta relwa oma sõõlanuale ning naeratas ifegi oma dramaatilise seisukorra pärast. Waewalt lamas ta woodis, kui ta ka juba magama jäi ja alles siis ärkas, kui üks jalg ta woodit oli puudutanud.

Silmapilksel oli neiu wirge ja ajas enese woodis istutife. Waatamata sügawaima pimebuse peale teadis ta, et keegi toas wiibib, ja nüüd kuulis ta ka lasast hingamist. Jätne hirm läbistas tema, aga walgukirrusel oli rewolwer ta peos.

„Urge tehke walgets, wõt Te kahetsete seda,“ ütles sügaw hääli ta woodit jalutfs.

„Kes Teie olete?“ küsis neiu.

„Tõuske üles. Oleme tulnud, et Teid kuasa wlia,“ ütles hääli. Oma surmahirmus päästis neiu relwa lastewalmis ja puudutas läega winna.

Kats panku kõlastid peaeegu ühel ajal. Neiu kuulis klaasi klirinat ja poolwaljut kisa, ning järgmisel filmapilgul oli ta woodist, kiskus eesriided laiali ja awas balkontukse. Ta ei teadnud enam, mida tegi. Kohutaw õudus halwas ta mõtlemiswõimet. Ta pööris ümber ja tõstis rewolwri. „Lusen Teid maha, kui Teie ainult sammu julgete astuda!“ lähises ta.

Ja siis hüppas ta walgukirrusel wõrele ja ja libistus puusammast pidit alla. Ta känd joelksid werd, aga browningut hoidis ta peos.

Ala jõudnud, lendas ta paljasjalu üle muru paadimajalese juure. Järgmisel filmapilgul istus ta paadis ja kiskus nii meeleheitlikult paadiketti, et see järgi andis ja wette sulpsatas. Nagu wälk läbistas ta pea, et ta õhtul paadi ise oli kinnitanud ja wõit tarwitada polnud osanud. Kuttu torraidas ta hoowa, ja wälk propeller hakkas tööle, kuna ta jõe poole tüüris, nägi ta lahte kogu neljakäpikil paadimajalesele lähenewat. Samal ajal hüüdis üks hääli: „Tulge tagasi! Meie ei tee Teile midagi!“

Ja siis... P l o p p !

Wälk, ja kuuli õhujurwe lehmis ta juustest mööda. Aga ei järgnenud panku, ainult waitne, tuhm nakkatus.

Nad jälgisid teda. Neiu kuulis aeri lööke ja ta paat polnud kiire. Patarei oli lõputorral! Dora oli ütelnud, et patariid tulla homme nuesta tähta.

Nüüd hingles neiu argamist jõe pidi alla. Kui jõepolitsei tuleks! Aga võib olla polnud siin jõepolitseid. Ja kaugemal all olid lüüfid. Ah, nad saavad ta wist kätte! Aga mõte lüüsimahit peale lohutas teda — ja ta relw ta tä?.

Lähemale, itka lähemale tuli paat, ja siis...

„K r r a h h !“

Neiu kuktus näoli. Oma hirmus polnud ta tähele pannud ja oli nüüd millegi wastu sõitnud. Nüüd lamas ta wees, sest paat oli augu pärinud. Ja ta relw oli kadunud — nähtawasti üle parda kukkunud.

Ta ette kerkis suure must nina. See lähenes mootorpaadile. Neiu haaras madalast reelingust kinni.

„Mit, preili Joan Walton!“ hüüdis ta, ja lästi haaras ta läewarrest kinni...

Wiisteistkümnnes peatükk.

Õhtul enne seda oli Jim teate saanud, et Knowles'i olla tund aega tagasi nähtud Conventy-Isänawal. Rahjaks polnud aga politseinikul forda läinud, teda rahwatungis kinni pidada, ja nüüd oli jälle iga jälg kadunud.

„Võib olla, on ta mingisugusel põhjusel peidus,“ tähendas Albert, kui ta oma herra hommikul kella wile palju arutas. „Ta on oieti nii mõnikul mees ja ütles mulle, et ta murdwargustega enam midagi tegemist ei taha teha.“

„Seda ütlewad kõik,“ kostis, Jim. „Rahjastustunne kuulub iga murdwarga kaasawara hulka.“

Ta ritetus ruttu ja istus juba kirjuslana ees, kui äkki telefonikell helises.

„Arge mulle jälle teatage, et keegi on tapetud,“ ütles Jim, kui ta ööinspektori hääle ära tundis.

„Et, herra Sepping. Seekord pole tegu tapmisega, waid sissemurdmisega. Herra Coleman'i juures.“

Jim riputas torni warna ja naeris abitult. Kui ta Coleman'i tuppa astus, leidis ta seal juba Dicter'i eest. Coleman nägi wälja korjusena ja oli wastandlikult oma harjumusele wäga lohakalt riides.

„See on wäga isääralik lugu, Jim,“ algas B. L. Dicter'i. „Korrapärane sissemurd — alarmipparaadid kätti löigatud, kolm luku lahti murtud — üks luku wälja wõetud — ja ometi pole ükski magabistoas wiibinud. Nad on ainult kõrgist oisnud!“

Bennett'i aruanne suurendas weel loo mõistatuslikkust. Ta oli üksi kodus maganud, oli ärganud, kui ta tellegi samme oli kuulnud; siis oli ta trepipojaks tellegi sissemurudja eest leidnud, kes aga politseinikuks osutus. See oli mööda minnes tähele pannud, et majauks lahti oli, ja oli sisse tulnud, et näha, kas keegi majas on. Jim ja Bill Dicter tegid kindlaks, sissemurdja oli majaukse — mis samalt kui W. Itori'i majas polnud riimis olnud — wägivaldselt awanud ja siis läbi elutoa kööki tunginud, kuna ta ühe luku teise järgi lahiti oli murdnud. Kaugemale ei suutnud nad teda jälgida.

„Mis näib Teile kõige filmatorikawam selle loo juures, Jim?“ küsis Dicter, kuna ta oma ametiwenna kõrwale nutus.

„Noh, eisteks, et Bennett politseiniku ei kuulnud, kui see all trepil seisis ja waljalt küsis: „Kas keegi on siin?““

„Sigu! Ta pidi teda kuulma. Järelikult: Bennett tunneb hirmu wõit ta waletab.“

„Kartlit ta ei ole,“ arwas Jim mõttlikult.

„Siis on nad talle mingisuguse uimastus ebinduga lähenenud. Küüsiu temalt juba, kas ta eht eile mõne wõõra mehega kõrtis pole istunud, aga ta ütles, ta olla waid enne moodiminekut klaasi kohwi joonud, ja see olla olnud edahartilikult liibe.“

„Aga kui uimane oleks olnud, siis oleks sissemurdja ju kergesti ta tuppa wõinud tunginud ja wõtnud wõtta,“ arwas Jim. „See oleks palju lihtsam olnud.“

Bill Dicter noogutas pead. „See sissemurd kõneleb wäga osawast mehest,“ lausus ta. „Coleman wannub, see olla sama, kes siin hiljuti käis, kuid seda ei usu mina. Esmene oli wõhit, see aga on igati peen poliis. Kas märkasite, kui puhtalt ta on töötanud, kui ta on töötanud, kui ta luku wälja pidi löikama? See näubis aega.“

Kui walgetis läks, jattasid mõlemad ametnikud oma uurimust ja jõudsid seejuures luugi juure, mis keldrisse wiis.

„Siu pole wist midagi warastada — peale Teie weini, herra Coleman,“ ütles Dicter heasüdamlikult.

Ta kumardas, et luuki awada, ja walgustas taskulaternaga keldrisse.

„Weln on ju kadunud,“ ütles ta imestanult.

„Kadunud? hüüdis Coleman hirmunud häälega.“

Dicter ronis rebelt mööda alla ja tuli tobe jälle tagasi.

„Dora 58. aasta portweini olete kaotanud, herra Coleman, kui Teile teda ta õigele omnikule tagasi pole saanud.“

Coleman raputas pead. Ta nägu oli surmakuhmatu, ja kui ta oma sõrmed huulte juure tõstis, siis värisefid need haawalehtedena. Kaks korda kattes ta hääl, kui ta rääkida tahtis. Siis kostas ta ohatas: „Mra? Wein on kadunud? Oh, mu Jumal, see ei wõi tõsi olla!“

Jim waatles meest piluli filmadega.

„Mis on Teile selle kaotusega asja, kui wein polenud Teile oma?“ küsis ta rahulikult.

„Wein — wein polenud minu oma!“ ütles Coleman peaaegu nuttes. „Ta polenud minu oma,“ inises ta weelkord, ja Jim mõtles, et see muudu pühalik mees oma mõistuse on kaotanud.

Näiliku ponnistusega katsus Coleman end koguda. Ta oli nüüd mõlema ametnikugi üksi seft Bennett oli ära läinud, et mingisugust wõit otsida.

„Mõisugused asjad wapunstawad mind,“ kostes Coleman — „midagi kaotada, mis kuulub wõõrastele inimestele — oleksin pidanud weini kohe tagasi andma — on wein tõesti kadunud?“

D'cker walgustas oma laternaga aruast ja lebrit, ja Coleman laskus põlwilt ning waatas alla. Kui ta weidi hiljem jälle üles tõusis, oli midagi wõõrasti ta pilgus, mida Jim ei mõistnud. „Jah, ta on kadunud,“ ütles ta taha ja waatas abitult ringi.

Teist korda sel nädalal otstti maja ülewelt alla täwpealselt läbi, kuid midagi ei puudunud. Dora magabistoas oli wereplekk põrandal wäl näha. Oli peaaegu mõistmatu, kuidas Parker alles mõni päew tagasi surma oli saanud. Ja Kuple oli mõetsukas! Kuple wõi üks ta kaaslaseft. Jim pidi äkki Nippy Knowles'i peale mõtlema. See oli ütelnud, et kõigi kuritegude taga seisit Tod D. yon. Kui saaks selle lähte, siis oleks termel sel kuritegijate lambal ots peal.

Kui Jim lahkuma hakkas, küsis Coleman paluwalt: Kas see oleks Teile wastumeelt, kui ma laasa tuleksin? Mra usun, kui ma sija üksi jään, siis lähetsin ma wist hulluks. Waene Parker!... Ja waene Collett!“

„Mis põhjusel ühendate neid mõlemaid juhtumusi?“ küsis D'cker elawalt.

„Kuidas wõiksin ma seda jätta!“ hüüdis wäike mees käsi laotades. „Kas ei tapetud Parker just selles majas? Ja kas ei läinud siit Collett surma?“

Jim waatas kella. Kell oli kuus. „Peakfin küll woobit heitma, aga ma lähen parem Scotland Yard'i,“ ütles ta.

„Kas tohin kaasa tulla, herra Sepping?“ Scotland Yard'i?“ küsis Jim imestanult „Oh, muidugi — kui seda soowite.“

„Jah, tahaksin jeda hea meelega. Mina — mina tahaksin Teile midagi ütelda.“ Ta waatas aralt ringi.

„Hea küll,“ lausus Jim heatahtlikult. „Siis tulge ligi.“

Nad jalutasid wikkamist üle Langhamplatzi ja pöörsid siis Regentwäikesse, mis olisel warajasel tunnil kannis inimitühi.

„Herra Sepping, Teile wist imestastite selle üle, et ma nitwõrra oma weteadwuse kaotasin,“ algas Coleman. „Riigiametnik peats —“ Ta peatas äkki ja fokeles nuratud hääl: „Räägin kui narr — kui narr —“

Wastides jatkasid nad oma teed ja läksid parojasti Picadilly-wirustuseft mööda Haymarket'i sihis, kui ühe mootorratta äge ragin Coleman'i põhjustas ümber waatama. Nii mürarikasti mootorratast polenud Jim warem weel nälnud, ja ta pöörsit samati pea mehe poole kollases nahkkuus ja automüft ning pilliga, kes meile parajasit oma rattal lähenes.

„Wastit müra,“ ütles Jim, ja samal filmapilgul nõjatus Coleman ta wastu ja oleks peaaegu kukkunud, kui teda mitte Jim kählu poleks toetanud.

„Tabatud —“ pomises Coleman segaselt. Jim katsus teda pääsi ajada. „Mis Teiega on?“ küsis ta.

Uga mees ta käte wchel ei naстанud, ja üks lähedal olew politseinik ruttas kohale ning oli Jim'ile abiks, herra Coleman'i asetamisel kuhugi trepikotta.

„Mimestus,“ ütles Jim.

„Oh,“ kostis politseinik lahilewalt „Kes ta on?“

„Herra Coleman, ja mina olen detektiw-inspektor Sepping, Scotland Yard.“ wastas Jim. „Seal wastas on ju wõapteen. Mis oleks, kui me ta sinna wiikfime?“

Ta kumardus, et meelemärkaseta maaslamajat üles tõsta. Äkki nägi ta ta kaela juures punast trefest woolawat.

Nuttu lüktas ta kuu kõrwale. Saawatud!“ pomises ta.

„Kui oli Coleman'i südame kohalt tabatud ja haaw jooksis ägedalt werd. Jim nägi kohe esimese pilguga, et tegu on lootusetu juhtumusega, ja Coleman surigil weerandtundi hiljem, filmapilgul, mil Charing Crosshospitaali haigewanter hospitaali wärawa alt siise sõitis.

Jim ruttas õnnetuskohale tagasi, kus politseinik agaralt uudishimulikku publikut eemale tõrjus.

„On olnud küls mõi kolm laengut, herra inspektor,“ teatas ta, kuna ta lahele väikelele augule ühes kauplusestses osutas. „Nähtavasti mõni automaatpüstol. Mina ei kuulnud wähe-malt mingisugust pauku.“

Kuigi kõik politseipostid olid alamreeritud, ei saadud ometi kollases kuues rattasõitja kohta midagi teada, peale selle, et teda hiljem weel Green-pargi juures nähtud ning et ta Knightsh-ridge'il Hyde-pangit suunas olla sõitnud. Sealst saadit oli iga jälg kadunud, kuni lõpuks mitu tundi hiljem leiti kollase jalk ja automaats kusaqil pööstrel robodendronpööstast. Mees aga oli ja jäi kadunud.

Bill D'cler läis waraametis ja kuulis seal oma üllatusets, et Coleman alla olnud seal wäga wäike ametnik.

„Ta oli ainult kirjutaja,“ ütles osakenna juhatoja nimeas palgamääraja, mille wäike-ühe D'cler imestama pidi. „Olen alati mõtel-nud, et ta jõutab on ja meil waid töötab, et rääkida, nagu oleks ta sin wäga tähtsal kohal.“

„Kunas tuli ta Teile?“ küsis D'cler.

„Sõja ajal, kui meil inimestest pundu oli. Tooford teenis ta ajutiselt nõrgemalt kohal kui praegu rahuajal.“

D'cler läks Portland-platfile ja pitseeris kadunu kõik kirjad kinni, ja kui Jim pärast rutu- list einet oma büroosse tagasi tuli, leidis ta seal eest autojuhiteenri, kes talle ulatas passu paki.

„Nees on herra Coleman'i dokumendid,“ ütles ta Herra D'cler käsks mind, nad Teie kätte tuua ja lasse õelda, et ta Kupie arwa- tawasti olla leidnud.“

„Oh!“ ütles Jim üllatatult. „Kuhu on herra D'cler läinud?“

„Ta ütles, et ta talle 8 ja poole ron- giga sõidab Northamptoni,“ wastas Bennett naeratades. „Ma ei tea, kas herra D'cler meie- sugusega oma kawatsustest räägib, ja küllap Teie juba teate, mis tal ees on. Herra Sep- ping, mis pean ma tegema? Olen täitsa arust ära. Meie waene preili Dora!“

„Kas ta juba teab?“ küsis Jim.

Bennett raputas pead. „Kes mõiks ainult see Kupie olla?“ küsis ta tõsiselt. „Mul on küll oma mõte — aga —“

„Mida Te siis usute?“ aitas detektiiv tagasi.

„Ma usun, et see herra Walton ise on,“ ütles Bennett trotsliku rõhuga, „ja herra Coleman usub seda ka. Kord kuulsin ma, kuidas ta preili Dora'le ütles, et kui ta kõik jutus-

taks, mida ta teab, siis otsiks politsei herra Walton'i, et teda luku taha toimetada, selle asemel, et teda päästa.“

„See mõte tõrjuge oma peast, Bennett,“ wastas Jim karmil toonil. „Herra Walton on sama wähe kuritegija, kui seda mina olen. Selle asja puhul mõib iga inimest kahlustada Bennett, ja herra D'cler kahlustas koguni waest herra Coleman'i ennast. Jäägu ainult efsalgul koju, kuni preili Dora on osjastanud, kuhu ta õige minna soowib. Ma sõidan Mar- low'sse ja räägin temaga.“

Ühtsi lähistas detektiiv pea üks ta fantas- tilistest mõtetest, ja ta küsis: „Kas herra Cole- man kunagi Haupt'nist kõnelenud, Bennet?“

„Tod Hauptn?“ kordas Bennet. „Ei, sel- lest nimest ei tea ma mitte midagi.“

Kui Bennet lahtus, tõi teegi kirjutajatest telegrammi ja aetas selle Sepping'i kōrwale lauale. Sepping jaitas oma tööd, kuni ta selle oli lõpetanud, ja awas siis alles rahulikult telegrammi, kuna ta teda pidas üheks neitt paljudest aruannetest, mis iga minut saabusid.

„Tulge kohe Marlow'sse. Joan kadunud.“

Dora. Palun, saate politseinik mõi teegi kes usse lahti murraks.“

Mõutult wahlis ta armutule sõnumile pa- berit. Politseinik saata? Mida pidi see tähendama?

Joan kadunud!

Minuühtsi mõtte juures kõigi nende wõlma- luste peale, mis neis sõnades peitusid, kahwa- tas ta kuni hulteni. Kui ta hoomi wälja jook- sis, jõndis parajasti üks ametnik pärale, kes talle wastutulelikult oma auto andis, niipea kui Jim talle oli ütelnud, mille s tal seda waja on. Paar sekundit hiljem kihutas juba Jim tempoga, mis igale sunbmäärufelo nätku naris — üle Chelsea ja Quarrn Hill'i Mar- low'sse.

Maja wälimusest polnud midagi tähele panna. Minult teegi et tulnud, kui ta helistab. Dora oli talle kord jutustanud, tal olla waid päewased tüdrukud, kes linnas magamas läia. Ma need polnud siisse pääsenud. Kõõgnuks oli lufus ja riuwis. Jim filmas aga lahtise laas- use, mis suubus majaukse kohal wäikelele bal- konile. Nuttu ronis ta sambaid pidi üles, wi- butas enese üle wõre ja seifis järgmisel silma- pilgul magadistoas, kus woodi kōrwal naiste- rahwarübed toolil lebasid. Mken oli katti, ja lata kabi peegel nähtawasti kuuliga purusta- tud. Kõlke seda nägi ta efimesel filmopilgul. Ta süda wasardas waluliselt. See oli Joan'i tuba! Ta tundis ära Joan'i kästasku, see la- mas laual.

Ta läks korridoori ja avas esimese ettejuhtuva ukse. See oli wist Coleman'i tuba. Woodi oli tarwitamata.

Kolmas ukse oli lukus. Ta koputas ja kunitis nõrka häält wastawat. Ruttu astus ta sammu tagasi ja purustas nõrga ukse jalahoobiga.

Ka see oli magabistuba, aga ta ei näinud midagi peale ühe olewuse, mis kübaras akna juures. Ta läed olid ahelais, ja üks käsiwarte seotud nõõr hoidis ta küünarnukke ligistiftu.

Sõnatult waatas Jim selle olewuse peale. Kas oli see neiu punetawate filmade ja finiste plekkidega näos Dora Coleman? Neiu waatas talle laebawalt ta ukse. Ta kahwatanud huulid liitustid, ilma et sõnagi ta suust oleks tulnud. Seal ärtas Jim uimastusest, tõstis neiu ettewaatlikult üles ja asetask ta woodiksse. Ta nuga wabastask neiu kõbidukist, ja kui ta wilmse lõike oli teinud, wajus neiu kofku, nii et Jim peaaegu arwas, et ta surema hakkab.

Telefoniühendus oli loomulikult katkestatud, aga sõõgitoas leidis ta pubeli konjakit, mida ta selleks kasutas, et neiu etsaestift niiskutada ja ta halwatud käsiwarsti hõõruda, kuni ta jälle meelemärkusele ärtas.

„Kus on Joan?“ küsis ta siis.

„Ma ei tea — tegin kõik, mis võimalik, Jim,“ sofstas Dora. „Joan lasi nende peale Ma usun, et ta nende kästi pääses, sest mees tuli tagasi ja löi mind. Oh, mu Jumal!“

„Missugune mees löi Teid?“

Neiu wakkis.

„Tod Hayden?“

Ühe filmapilgu loitis midagi neiu filmis, aga ta ei ütelnud midagi.

„Dora, seletage mulle, mis Teil selle mehega asja on!“

„Mitte midagi,“ pomises neiu. „Muud midagi, kui et ta mu isand on — ja ka Coleman'i isand. Waene Coleman! Nad tapawad ta kindlasti —“

Jim ei usaldanud oma kõrwu.

„Olt ta Teie isa?“ küsis ta.

„Ei — isegi mitte sugulane — Kas Teil on —? On nad ta? . . .“

„Jah,“ wastas Jim rahulikult. „Kes ta oli, Dora — on Teie nimi Dora?“

„Dorothe Julia Coleman,“ sofstas ta. „Jah — Coleman on mu õige nimi, aga tema nimi — on tšine. Mina olen Rippy Julia Wõllestin, et Teie seda juba ammu teate.“

Jim tõi neule klaasiga wett, ja kui neiu oli joonud, ajas ta enese istukile.

„Kes on Tod Hayden?“ küsis Jim.

„Ma et wõi seda ütelda. Prate seda ilma minu abita selgetis tegema, Jim.“

Ja selle juure ta jäi — wantumata. Mina kuritegijate seabus: „Sa ei tohi kedagi ära anda!“ pidas teba oma wõimuses.

Uga neiu jutustas, kuidas paugub ta äratanud ja kuidas ta siis Tod'i kuulnud hüüdwat: „Ta jooksis paadimajajate juure.“ Enam ta ei teadnud.

„Arwatawasti wõitis ta mootorpaadi,“ ütles neiu. „Näitastin talle päewal, kuidas paati käsitada — Jimmy, kõigist neist mõrtsukatõõdest ei tea ma midagi. Tod ei usaldanud meile midagi. Kas Coleman on tõesti surunud? — Wanduge mulle seda!“

„Jah, wannun — aga miks milleks kõik?“ küsis Jim imestanult.

„Siis wõin Teile seda ütelda: tema tapp's Parker'i aga Tod ütles, ta olla rumalasti peale hakanud. Kas olete näinud arme Coleman'i näol? Need olid Tod'i läest pärit.“

„Miks oli ta Teile?“ küsis Jim süüdistawa tooniga.

„Mitte midagi! Olen — selle s suhtes — sama puhas, kui ma seda olin wäikese lapsena. Tod ei hooli naistest Enam ma ei wõi ütelda, Jimmy — — — See on wist natuke palju, kui ma Teile Jimmy ütlen?“ Ihas ta waluliseft juure, ja Jim'i süda täitus kaastundega selle Tod Hayden'i õnnetu õhwrt wastu, milles see kelm midagi muud polnud näinud kui ainult numbrit — tööriista.

„Teie peate ta ruttu tabama,“ jatkas Dora.

„Wõi ta tabab Teid. Kui nad tagasi tulid, ütles ta, ma olla nad redinud ja Joan'ile rewolwori annud. Ja siis löi ta mind — samatt nagu elle hommitul, kat ta minu saarele oli kutsunud. Joan nägi mu arme. Siis tuli täna hommitul pitmapois. Ma ei suutnud oma liikmeid liigutada, wõtsin ainult weidi edasi nihkuda — sain aga sellega siiski hakkama, et kirjutusklaasi juure läksin ja telegrammi walmis kirjutastin.“

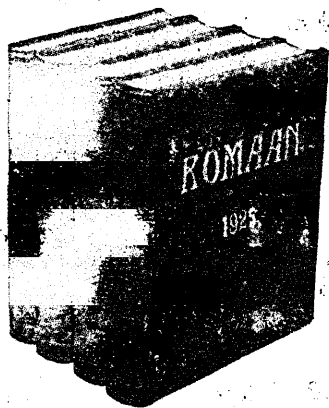
„Aha! Ja telegrammi alla kirjutastite Teie paar sõna poisile, et ta ühe polttseimtu saadaks, eks?“

Dora nikutas pead.

„Ja pois ei lugenud seda, waid saatis kõik telegrammina ära.“

„Mit? Jah, ma läikastin jebeli atnast wälja ja laisustin poisiga rääkida. Uga ta ei kuulnud mind, sest aken oli ainult weidi lahti.“

(Särgn: b].

„Romaan“

on tuumakam ja põnewam Eesti ajakiri ning pakub oma aastakäikude näol määratud lugemiswara, mis iialgi ei wanane.

Aastakäik 1922, 576 suurt lehekülge, mille sisus leidub 7 romaani, hulk nowelle ja uudisjutte; 49 rahwuse kirjanikkude sulest, maksab:

Kõitmata 500.— marka
Ilu- ja poolnahnk-köites 700.— „

Aastakäik 1923, 744 suurt lehekülge, mille sisus terweni 10 romaani, hulk nowelle ja lühemat kirjandust, 51 rahwuse kirjaniku sulest, maksab:

Kõitmata 700.— marka
Ilu- ja poolnahnk-köites 900.— „

Aastakäik 1924, 768 suurt lehekülge, mis sisaldab hulk romaane, nowelle, jutustusi ja luulet, 39 rahwuse kirjanikkudelt, maksab:

Kõitmata 750.— marka
Ilu- ja poolnahnk-köites 950.— „

Poolnahnk-köites (nahast selg- ja nurkadega, kuld selgkirjaga) aastakäigud on mäitsekalt ja tugewasti köidetud ning eriti kohased raamatukogudele.

Ilu-köites (kalinkori-köites, kuld selja-kaanekirjaga ja ilustus-tega) aastakäigud on ilusamaks, wäärtuslikumaks raamatuks igas perekonnas.

Aastakäigud on müügil suuremates raamatukauplustes. Kus neid saada ei ole, tellige otse talitusest (Tallinn, Müüriwahe tän. 16) kust Teile raamatud ilma saatekuludeta kätte saadetakse.

„ROMAAN'i“ aastakäigud on alati kohased kinkimiseks.

Tallinnas, S. Tartu t. 21.

Tel. 28-47.

Kõige suurem biskwiidi-tehas Eestis

Falck & Co.

Tööstuse saadused on kroonitud kümne esimese kuld- ja hõbeaurahaga.

Tallinnas, S. Tartu t. 21
Tel. 28-47.

Ilmusid müügile

politseiliste määruste kohaselt kokkuseatud

Majaraamatud

ühes Siseministri määrusega majaraamatute kohta ja väljawõttega R. T. ilmunud ajutisest seadusest politseilise karistamise kohta üksikute seaduste ja sundmääruste rikkumise eest.

Majaomanikkudel on seega alati võimalik majaraamatus leiduwast sundmäärusest järeelwadata, kuidas ühel ehk teisel juhtumisel talitada, et seaduse nõuded täidetud oleks.

Majaraamatud on tähestikuga, tugewas köites ja mitmesuguses paksuses.

Saada „Romaani“ talitusest, Tallinn, Müüriwahe tän. 16, (uks B. E. Laenu Panga majas).

Jällemüüjatele kõrged %^o/_o

„Romaani“ endiste aastakäikude

1922, 1923, 1924 — üksikuid numbrid wõib saada talitusest hariliku hinnaga: üksikud numbrid üksiknumbri hinnaga 40 mk; 6 nr. ¼ aasta hinnaga (225 mk.); 12 nr. ½ a. hinnaga (400 mk.); 18 nr. 625. mk.

1922. a. Nr. 2 — 18 üksiknumbrid 30 mk; 6 nr. 170 mk; 9 nr. 250.—; ½ aastakäik (18 nr.) 500 mk.